ಕೊರವಂಜಿ

ಸಂಪುಟ ೧೨ ಜನವರಿ ೧೯೫೪ ೧೦ ಸಂಚಿಕೆ

ಕುಮ್ಟಾದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಕೊರವಂಜಿಯ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿ. ಸೀ. ಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದುದು ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಗು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊಗವೂ ಅಂದವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಗಂಟಲಿನ ದನಿಯೇ ಆಳುವ ದನಿಯಾಗುವುದರಿಂದ, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು ಕಿಸೆಯ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತುಂಬಬಹುದಾದುದರಿಂದ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಗು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೇ ಪ್ರಜಾ-ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಕುಚೇಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆಗುವುದು ಸಹಜ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮಾನಂದವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ, ಬಟ್ಟೆ ತುದಿ ಗಂಟಿನ ಅವಲಕ್ಕಿಯೇ ಆಧಾರ.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಸೀ. ಯವರು ಹುಟ್ಟು ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಆದರೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ. ಇವೆರಡರ ಸಂಗಮದಿಂದ ಇನ್ನುಮುಂದೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿ ಬರೆಯುವಂತಾಗಲೆಂದು ಶ್ರೀ ವಿ. ಸೀ.ಯವರು ಯೋಜನೆಮಾಡಲು ಶಕ್ತರು.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಸೀ. ಯವರಿಗೆ ಅಭಿವಂದನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ನಾವೇ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಂತಾದರೂ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ "ಜಯ ವಿ. ಸೀ." ಎಂದು ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ

ಕುಹಕಿಡಿಗಳು

ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತ್ಯದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲಾ ಈಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ನಿದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲವೇ?

—ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ, ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ವಾಕ್ಯ.

"ಸರ್ವ ಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ"

* * *

ಪ್ರೊ|| ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಗೀತಾ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ|| ನೆಹ್ರೂರವರು ಆಶಿಸಿದರಂತೆ—ಲೋಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ.

—ಪಂ|| ನೆಹ್ರೂರವರು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶುರುಮಾಡದೆ ಇರಲಿ ಎಂದು ಪ್ರೊ|| ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವಂತೆ.

* * *

ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೂ ಒಬ್ಬ ಅಜ್ಞಾತನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರಂತೆ.

—ಅಜ್ಞಾತ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂತಾಪಗಳು!

* * *

ಈ ಸಾರಿ ಖೆಡ್ಡಾ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದವರು "ರಾಧಾ ಪ್ಯಾರಿ"ಯನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ೨ ಆಣೆ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿಯಾದರೂ ದಿಟವಾಗಬಹುದಾದ ಸುದ್ದಿಯಂತೆ.

* * *

ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ಕಾಲೇಜು ಸೇರಲು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನಂತೆ.

—ಅವನನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಹುಚ್ಚಾಸ್ಪತ್ರೆಗೆ, ವೈದ್ಯರ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ಸೇರಿಸಿದರಂತೆ.

* * *

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯಕರನ್ನು ರಾಜಾಜಿಯವರು ಭೇಟಿಮಾಡಿದರಂತೆ. ಈಗ ತಾನೆ ಕಜಗಂ ನಾಯಕರು ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ— ಪಾಪ!

ಉರಿಗಾಳು

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಕೆ. ರೆಡ್ಡಿಯವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು" ಎಂದು ಶ್ರೀ ನೆಹ್ರೂರವರು ಹೇಳಿ "ಆ ಕಾರಣ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ" ಎಂದರಂತೆ.

—ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿದರಂತೆ, ಈಕ್ಷಣ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಸುದ್ದಿಗಳು.

* * *

ಕಳ್ಳತನ ಎಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನವೇ ಇಲ್ಲ. (ರಾಜಾಜಿ)

ಬೊಂಬಾಯಿ.

ಬಂಗಾರ ೮೨-೮-೦ ರಿಂದ ೮೨-೧೦-೦.

ಬೆಳ್ಳಿ ೧೫೧-೮-೦ ರಿಂದ ೧೫೧-೧೩-೦ ರ ವರೆನಿತ್ತು

ಅರ್ಥವಾಯಿತು! ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಎಷ್ಟಿದೆ ಅಂತ.

* * *

ಟ್ರೆಜರಿಯ ಛಪಾವಣಿಯಲ್ಲಿ, ಟ್ರೆಜರಿಯಲ್ಲಿ ಛಪಾವಣಿಮಾಡಲು ದುಡ್ಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಸಾಲವನ್ನೇಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಎತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಆಪಾದಿತರು ಕೇಳಿದರೆಂಬುದು ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳಂತೆ.

* * *

ಕಾಲೇಜಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಆ ತರಗತಿಯ ಮಾಸ್ತರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳಂತೆ.

—ಈ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಸ್ತರುಗಳ ಅಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು!

*　　　*　　　*

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವೈದ್ಯನಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಅಷ್ಟು ಸಹಾಯಕರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ವೈದ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆ)

—ವೈದ್ಯರು ಹೆಂಗಸೇ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಹೆಣ್ಣೋ?

*　　　*　　　*

ಸಬ್ಬಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷಿಸಿದರೆ, ಸೇಲಂಪ್ರಾಂತ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಂತೆ.

*　　　*　　　*

ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದ ಗಾಳಿಬೀಸಿರಬೇಕು—ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಓದುಗರೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

*　　　*　　　*

ಟಿಬೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚೀಣಾ ಸೈನ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

ಪಾಕೀಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾ ಸೈನ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

—ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಜ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

*　　　*　　　*

ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನ ಪಂಙ್ಞ್ತಿ ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಚರ್ಚಿಲರೂ ಸೇರಿದರಂತೆ—

—ಖಡ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಲೇಖನಿಯೇ ಬಿರುಸು, ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರ ಪಂಙ್ಞ್ತಿ ಅಲ್ಲವೇ?

ಕೊರವಾವಲೋಕನ

ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಗಿರಿಜಾ ಮೀಸೆ. ಹೊರವಾದ ಮಂಜಿನಂತಿದ್ದ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬುಗಳು. ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಗರಿ ಗರಿಯಾದ ಟೋಪಿ. ಸಹಸ್ರ ಚಂದ್ರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು—ಬುಧವಾರ ಸಂಜೆ ಏಳು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ.

ಹೇಳುವವರೂ ಹಿರಿಯರು. ಹೇಳುವ ವಿಷಯವೂ ಹಿರಿಯದು. ರೀತಿಯೂ ಹಿರಿಯ ಶೈಲಿ. ಸುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

"ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ, ಅವನ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ತುಂಬಾ ಓದಿದ್ದೇನೆ. "ತಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು, ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ತಕ್ಷಣ ಅವನನ್ನು ಸೈನ್ಯದ ಸುಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ ಸಂಬಂಧ, ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹವನು ತನಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಲಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಅಂತಹ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಬಿಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅರ್ಧಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಕೊರವ ಕಿಮಕ್ಕಮಕ್ಕನ್ನದೆ ಎಲ್ಲ ಸಭ್ಯರಂತೆಯೇ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚದೆ ಕೇಳಿದ.

ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ನಶ್ಯ ಏರಿಸಲು ಮುದುಕರು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಆಗಂದ ಕೊರವ, "ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಹೀಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದಿರಿ! ಈಗಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನಾದರೇನು? ಟೋಪಿ ಸುಲ್ತಾನನಾದರೇನು? ರಾಜ್ಯಭಾರ ಒಂದೇ ನೀತಿ, ಒಂದೇ ರೀತಿ, ಒಂದೇ ಬಿಗಿ ಅಲ್ಲವೇ" ಎಂದ.

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜತೆ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದುವು. ಹಿರಿಯ ಮುದುಕ "ಹೌದಲ್ಲಾ! ಇದು ನನಗೆ ತೋಚಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ!" ಎಂದು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

* * *

ನಮ್ಮ ಡೇವಿಡ್ಡನ್ನ ಕಂಡರೆ ಕೊರವನಿಗೆ ಕುಹಕ. ಡೇವಿಡ್ಡನ ಮುತ್ತಾತನ ಮುತ್ತಾತ ಜಾತ್ಯಾಂತರವಾದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೊರವ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಕುಹಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಡೇವಿಡ್ ಸಾಧುವಾದ ದೈವಭೀತಿಯಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿ. ಹಿಂದೂಗಳ ಹೆಂಗರುಳಿನೊಂದಿಗೆ ಕಿರಿಸ್ತಾನರ ಕ್ಷಮೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ದಿಟವಾಗಿಯೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವರಂತಹ ಮನುಷ್ಯ.

"ಶುಕ್ರವಾರ ದೇವಪುತ್ರನ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಇಡುತ್ತೇವೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಲು ಡೇವಿಡ್ ಗುರುವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಬಂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊರವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನ ಕೈ ಕುಲುಕಿ ಡೇವಿಡ್ ಅಂದ, "ಅಲ್ಲಾ! ಕೊರವ! ನಮ್ಮ ಆಚಾರ ನೋಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ನಿನ್ನೆ ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ! ಇದರ ಮರ್ಮ ಏನು? ಕಡೆಗೂ ನಿನಗೆ ದಯಾಮಯನಾದ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲೇ?" ಎಂದ.

ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕೊರವ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಶಿಲುಬೆಯ ಸಂಕೇತ ತೋರಿ ಹೇಳಿದ "ಹೌದು! ಡೇವಿಡ್ ತಮ್ಮಾ! ದಯಾಮಯನಾದ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿಕೊಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದು. ವರ್ಷಾವಧಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸುಖವುಂಟು ಎಂದು ಅರಿತು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಡು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬರೆದಿತ್ತು.

ಕೊಟ್ಟವರ ಹಣ ಬಿಟ್ಹೋದ ಹೆಣ್ಣಂತೆ.
ಹಣವ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಹೆಣ್ಣ ಮನ ಒಲಿಸಿ

ಅಣಿಯಾಗಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಆಂತೋನೀಗೆ ಕಳಿಸಿದೆ.

ನೋಡು! ನೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಆಂತೋನಿ ಮೂರೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಮುನ್ನೂರು ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಅದರ ಗಾಳಿಯೂ ನನಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂದ.

* * *

ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ರಂಭೆ, ಊರ್ವಶಿ, ಮೇನಕೆ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ಮುಂತಾದ ರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರ ತಾರೆಗಳು ಇದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ಆದರೆ ಭಾನುವಾರ ಸಂಜೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡೆ.

ಅಂದು ಮಕ್ಕಳ ಕೂಟ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ. ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ತಾಯಂದಿರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ನನಸಾದ ಕನಸು ನೀಲಿಸೀರೆಉಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲದೇ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಾಳಿಂಬೆಹಲ್ಲು ತೊಂಡೆ ತುಟಿ, ಸೇಬಿನ ಕೆನ್ನೆ, ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಗುಂಗುರು, ಕಿತ್ತಳೆತೊಳೆಯ ಬಾಯಿ, ಬಾದಾಮಿ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಯಂತಹ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಿವಿ, ಥೇಟ್ ಹಣ್ಣಂಗಡಿಯು, ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಚಪ್ಪಲಿಯಲ್ಲೇ ತಾಳಹಾಕುತ್ತಾ.

ಕ್ಲಬ್ಬಿನವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯ ಕಣ್ ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೊರವ ಬಂದ. ನಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಕಡೆಗೇ ಬಂದು ಕುಳಿತ.

ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಬಂದಳು ಕೊರವನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದಳು. ಎದ್ದಿದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಈಕೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಎರಡೂ ಕೈಮುಗಿದುದಲ್ಲದೇ ಜೈ ಹಿಂದ್ ಎಂದೂ ಅಂದೆವು. ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಅಂದಳು "ಕೊರವ ರಾಯರೇ" ನಿಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೊರಕಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಎಂದು. ಕೊರವ ಅಂದ "ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯ ಅವತಾರವೇನೋ ಎಂದನ್ನಿಸುವ ನೀವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಬಲು ಖುಷಿ, ಏನುವಿದ್ಯೆ, ಏನುಜಾಣತನ" ಎಂದ. ಆಕೆ ಹುಸಿನಕ್ಕು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಹೋದಳು, ಬೇರೆ ಮೇಜಿನತ್ತ.

ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಕವಾತ್ ಮಾಡುವಂತೆ, ಬೆಲ್ಲದಪಾಕ, ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ, ಒಂದೇರೀತಿ ಎರಡೂ ಹುಬ್ಬನ್ನೂ ಹಣೆಯ ತುಟ್ಟತುದಿಗೆ ಏರಿಸಿದೆವು. "ಏನು" ಎಂದನ್ನುವ ರೀತಿ.

"ಈಕೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರ ಮನೆಮಾಸ್ತರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ........"

"ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ" ಎಂದು ಅಂದೆ ನಾನು.

ಹಾಗಲ್ಲಾ! ಪಾಪಿ! ನೀನು ಅಂದು ಕೊಂಡಹಾಗಲ್ಲಾ! ಈಕೆ ನೊಂದಜೀವಿ, ಬೆಂದ ಆತ್ಮ. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈಕೆ ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅಂದ ಕೊರವ.

ಕೊರವ ಮಾತನಾಡಿದ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಿರುಳಿದೆ, ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಕುಹಕವಿಲ್ಲದೆ ಏಕೆ ಮಾತನಾಡಿಯಾನು ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ರಾಘು ಹೀಚು, ಅವನು ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟ, "ಅಲ್ಲಾ ಕೊರವ! ಇಷ್ಟು ಸ್ಫುರ ದ್ರೂಪಿ ರೂಪರಾಣಿ ಹೆಂಗಸು ಬಂದರೆ ರೂಪನ್ನು ಹೊಗಳದೆ ಸರಸ್ವತಿ, ವಿದ್ಯೆ ಜಾಣ ತನ! ಅಂತ ಏನೇನೋ ಅಂದೆಯಲ್ಲಾ! ಜಾಣತನ ಏನು ಬಂತು ರೂಪಿಗೆ, ಜಾರತನ!" ಅಂದೇಬಿಟ್ಟ.

ಕೊರವನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೊಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕೈಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲೆತ್ನಿಸಿದುವು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೊರವ ಹೇಳಿದ. ನೀನೇನೂ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯರೂ, ಅಪರೂಪಿಯರೂ ಎದುರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಹಿರಿಮೆ ಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು ಮಗೂ, ಸಾಧಾರಣ ಹೆಂಗಸು ಬಂದರೆ ಅವರ ರೂಪನ್ನೇ "ಹೊಗಳ ಬೇಕು" ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಇತ್ತ.

ರಾಘುವಿನ ಮುಖನೋಡಿದೆ. ಹಾವನ್ನೆದುರುಗೊಂಡ ಬಲಿತ ಕಪ್ಪೆಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂತು.

* * *

ಶೀಘ್ರ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಈಗ ಹಲವು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿವೆ."

ಲೋಕೋ ಭಿನ್ನ ರುಚಿಃ

ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ ಮನೆ ಇರೋದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ. ಬೇಸಿಗೆ ರಜಕ್ಕೆ ಈ ಸಾರಿ ಖಂಡಿತ ಬರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸೋದರತ್ತೆ ಸೋದರಮಾವ ಬಹಳವಾಗಿ ಕರೆದರು. ಆ ರಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ೩–೪ ವಾರ ಕಾಲ ಕಳೆದ ನೆನಪು ಇನ್ನೂ ಮರೆಯದೆ ಇದೆ. ನೆಪಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಊಟ. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಕಲು ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು, ಕೋಡುಬಳೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕಾರದ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಓಂಪುಡಿ, ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಚ್ಚೋರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಷಹರಿನ ತಿಂಡಿಯ ತರಹವಲ್ಲಾ ಬಾಯಿಗೆ ಚೂರು ಹಾಕಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವಾಗುವಂತಹ ರುಚಿ.

ರಜಾ ಮುಗಿಯುವ ದಿನಗಳು ಒಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವನ ಹಳೇ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಕಂಠರಾಯರು ಆ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ದಿವಸ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಭರುವ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ ಅವರ ವಿಷಯಾನ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹೇಳಿದ್ದೇ!

"ನೋಡೇ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದವರು, ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದವರು. ಒಂದೇ ಆಟ ಆಡಿದವರು. ಆದರೆ ಅದೇನು ಗಂಟಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೋ ದೇವರು ಅವನಿಗೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವರ ನಾಮ ಹಾಡಿದರೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಭಜನೆ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತಾಗ ಹಾಡಿದರೆ ಹಾವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾವಾಡಿಗರೂ ತಲೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹದಿನಾರನೆ ವರ್ಷ ಇರಬೇಕು. ಯಾರೋ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದತ್ತ ಹುಲಿ ಷಿಕಾರಿಗೆ ಬಂದವನು, ಶ್ರೀಕಂಠುವಿನ ಹಾಡು ಕೇಳಿ, ಬಾಯ್ಯ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದ. ಶ್ರೀಕಂಠುವಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇನು ಆಶೆಯಾಯ್ತೋ ಆತನ ಹಿಂದೆ ಇವ ಹೊರಟೇಹೋದ. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಮೂರು ಕಾಗದ, ಜರ್ಮನಿಯಿಂದ ಎರಡನೆ ವರ್ಷ ಎರಡು ಕಾಗದ, ಇಟಲಿಯಿಂದ ಮೂರನೆ ವರ್ಷ ಒಂದು ಕಾಗದ, ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದ, ತದನಂತರ ಮೌನ—ಹತ್ತುವರ್ಷ. ನಮ್ಮ ಮದು

ವೆಯ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶುಭಾಶಯದ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಅವ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಬೊಂಬಾಯಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮಲೆನಾಡು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಬಲು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಕಾರಣ ಈ ದಿನ ಅಮೆರಿಕಾದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕವಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ನಾಲ್ಕುದಿನ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಾರು ಕೊಡು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ. ತಕ್ಷಣ ತಾರು ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವ ಮರಳಿ ತಾರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶನಿವಾರ ಬರುತ್ತಾನಂತೆ. ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿದವನು ಈ ಕುಗ್ರಾಮದ ಕುಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಇರುತ್ತಾನೋ! ಅವನ ಗುರುತನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೋ ಎಂದೇ ನನಗೆ ಅನುಮಾನ. ತುಂಬಾ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಅಮೆರಿಕನ್ನರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳೋ? ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿ.

ಶನಿವಾರ. ಪಂಚಕಚ್ಚೆ ಮೇಲುಕೋಟೆ ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟ ಕೆಸಿ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕನವ ಬಂದಿಳಿದ. ಅಮೆರಿಕಾದ ವಿಮಾನ ಕಂಪೆನಿಯ ಚೀಟಿ ಅಂಟಿಸಿದ ಎರಡು ಟ್ರಂಕುಗಳೂ ಬಂದುವು.

ಸೋದರ ಮಾವ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ. "ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆಯೇ ನನ್ನ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಶ್ರೀಕಂಠ ಅಂದ "ನನ್ನ ಗುರುತು ಸಿಗಲಿ ಎಂದೇ ಈ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಂದೆ. ಈ ಪಂಚೆ ಕಚ್ಚೆ ಪಂಚೆ ಇಂದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನು ೧೬ ವರ್ಷಗಳಿಂದಮೇಲೆ ಉಡುತ್ತಿರುವುದು. ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲಾ. ನೀನೂ ಗುರುತು ಹಿಡಿದಾಯಿತು. ಅಪರ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಬೇಗ ನನಗೆ ಕೊಠಡಿ ತೋರಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿ ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯ, ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದ.

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಲು ಖುಷಿಯಾಯ್ತು. ಶ್ರೀಕಂಠು ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುವ ಜಾಣ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಯ್ತು. ಅವನನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆತ ತನಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ, ತೆರವು ಮಾಡಿದ್ದ ಮಲೆನಾಡ ಮನೆಯ ಒಂದು ಗೂಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕ. ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮಲೆಯಾಳಿ ವೈದ್ಯರ ತರಹ ಒಂದು ದಟ್ಟಿ ಪಂಚೆ ತೆಳು ಜುಬ್ಬಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದಿದ್ದ.

ಅತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಯ್ತು, ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯ್ತು. ನನ್ನ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯ್ತು.

ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲೇ ಮಾಮ ಎಂದು ನಾನು ಕರೆಯುವುದೂ ಅತ ನನ್ನನ್ನು ಕುನ್ನಿ ಎಂದನ್ನುವುದೂ ಸಹಜವಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಅವ ಬಂದ ಮೂರನೇ ದಿನ, ಊರಾಚೆ ಅರಳಿ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಗುಡಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಗು ವುದು ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ ಮಾಮ! ಎಂದೆ. ಮಾವ ಮೂರು ಮೈಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೀಯಾ ಎಂದರು. "ಓಹೊ!" ಎಂದೆ. ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವ "ಬೇಡ! ಶ್ರೀಕಂಠು ಯಾರಾದರೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಂದರೆ" ಎಂದರು.

"ಯಾಕೋ ಕಾಣೆ!" ಅಂದರು ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ.

ಮೂರು ಜನವೂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ತಂದ ಬುತ್ತಿ ತಿಂದು, ಮಿಕ್ಕ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಂತ ಎರಚಿ, ಅರಳಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದೆವು.

ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ ಅಂದರು, "ಅಲ್ಲಾ ಕಣೋ! ನೀನು ಅಣಿ ಚಾಲೂಕು ಸೊಗಸು ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಲುವಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವನು. ಕಚ್ಚೆಯ ನೆರಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಸ್ತ್ರಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಂಡವನು, ಅಕ್ಷತೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿ ನಿಂದ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದವ, ಸೊಗಸುಗಾರ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ನೀನು, ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ದುಡಿಮಿ ಅತ್ತಿಗೇನ್ನ, ಈ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅತ್ತಿಗೇನ ಏನೂ ಅಂತ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡೆ. ನಾಳೆ ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು, ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ ಇತ್ತು" ಎಂದು.

ಸೋದರ ಮಾವ ರೇಗ್ತಾರೆ ಅಂತಿದ್ದೆ. ರೇಗಲಿಲ್ಲ. ಗರುಕೆ ಕಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು. "ಊಟ ರುಚಿಯಾಗಿತ್ತೆ" ಅಂತ. "ತಿಂಡಿ ರುಚಿಯಾಗಿತ್ತೆ" ಎಂದು. "ಕಾಫಿ ಸೊಗಸೋ" ಅಂತ. "ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹೇಗೋ" ಎಂದು.

ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ. "ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅಮೃತ ಕಣಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ" ಅಂತ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

"ಅದಕ್ಕೇ ನೋಡು, ಚೆಂದುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗೋಳುಮೋರೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನು ವೆಯಾ! ಅಥವಾ ಗೋಳುಮೋರೆಯವಳ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವೆಯಾ" ಎಂದರು ನನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವ.

"ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಎರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ" ಎಂದರು ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ.

"ಹೌದು" ಎಂದೇ ನಾನೂ ಅಂದುಕೊಂಡೆ.

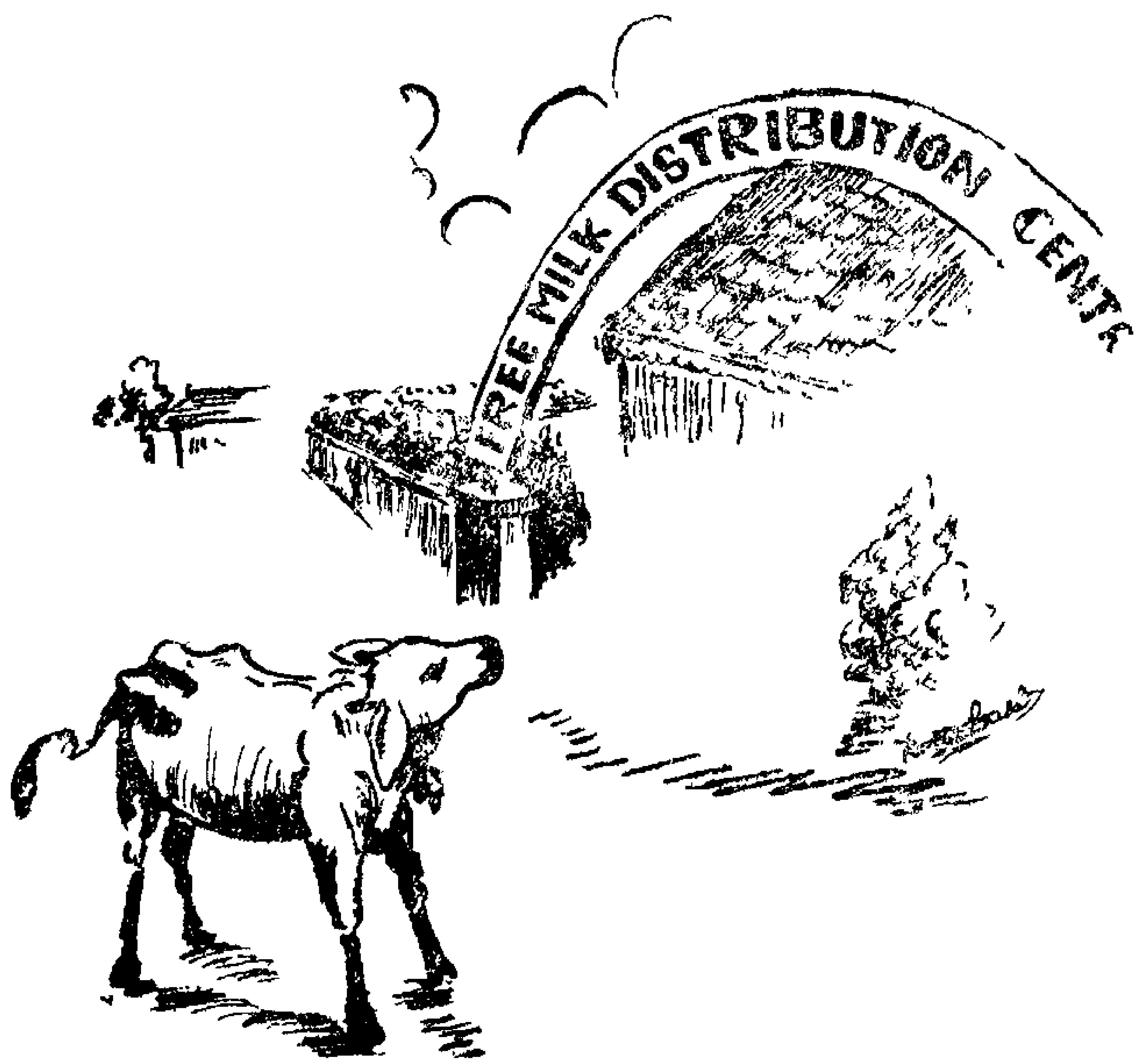
*　　　*　　　*

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಂತರ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿತು. ಬಿ. ಎ. ಮಾಡಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದ. ಸೋದರ ಮಾವನ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆ ಚಟ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ, ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರಿ ಕುಳವಾದ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯ ಕತ್ತಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಯೇಬಿಟ್ಟೆ. ಅಂದವರು ಅನ್ನಲಿ, ತಿಂದವನಿಗೇ ಗೊತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಎಂಬು ಅಂದುಕೊಂಡು.

ಆದರೆ ಅದೇನು ಸೋದರಮಾವನ ಪುಣ್ಯವೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವೋ ಕಾಣೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಸ್ಥೂಲಕಾಯಿ ಅರ್ಧಾಂಗಿ, ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಏನು ಬಂತು ಪೂರ್ಣಾಂಗಿ, ಆಕೆ ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಜನರು ತಿನ್ನುವ ತಿಂಡಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅದೇ ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನಗೂ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

"ಲೋಕೋ! ಭಿನ್ನ ರುಚಿಃ" ಡಿಟ!

—"ಕುಮಾರ್"

ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಗಂತ್ತೇನೋ ಹಾಲು, ಇಲ್ಲಿ!

ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೂರು ಉತ್ತರ

"ಮಾನವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಂದೇ ಬಂದರೆ ಅನುಕೂಲ" ಎಂದೆ ನಾನು, ಆ ಇಂಟರ್ ಕ್ಲಾಸ್ ದೊಂಬಿಯ ಮುಂದೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನದು.

"ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿಳಿಯಿರಿ" ಎಂದರೊಬ್ಬರು.

"ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿಳಿದರೆ, ಪಾಪ, ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ಸ್ಟೇಷನ್ನಲ್ಲೇ ಮಲಗಿರಬೇಕಲ್ಲ, ನೀವು ಷಹಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿಳಿದು, ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು...." ಎಂದರೊಬ್ಬರು.

"ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಅದೋನಿ ತನಕ ಹೋಗಿ" ಎಂದರೊಬ್ಬರು. "ಅಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ".

"ಅದೋನಿ ಅಂತೆ, ಅದೋನಿ....ಗುಂತಕಲ್ಲೇ ಸರಿ.....ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವುದು. ಏಳೂಕಾಲಿಗೆ ಗುಂತಕಲ್ಲು, ಎಂಟೂವರೆಗೆ ಈ ಕಡೆ ಗಾಡಿ ಮತ್ತೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಇಡ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ರಾಯಚೂರು —ಆ ಮೇಲೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಿ."

"ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ರಾಯಚೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕೆ; ಮಾನವಿಯಲ್ಲೇ ಆ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ" ಎಂದರೊಬ್ಬರು. "ಹೊಸಬರಿಗೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದರು.

"ಮಾನವಿಯಿಂದ ನಾನು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು; ಅವೆರಡೂ ಮುಖ್ಯ ನನಗೆ."

"ಮಂತ್ರಾಲಯವೇನು? ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಾನವಿಯಿಂದಲೇ ಬಸ್ಸಿದೆ; ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬಸ್ಸಿದೆ; ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರ ನೋಡಿ ...ಹತ್ತಾರು ರಸ್ತೆಗಳಿವೆ."

"ಇತ್ತು! ಈಗ ಇಲ್ಲ! ಮಾನವಿಯಿಂದ ನೀವು ಮತ್ತೆ ಅದೋನಿಗೆ...."

"ಅದೋಣಿಗೇಕೆ? ರಾಯಚೂರಿಗೇ ಬರಬೇಕು....ಮತ್ತೆ, ರಾಯಚೂರಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರಟು "

"ಅದು ಹಿಂದಿನ ರೂಟು! ಈಗ ನೀವು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾನವಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯ ರೋಡಿಗೇನೇ."

"ಮಂತ್ರಾಲಯ ರೋಡಿಂದ ಜಟಕಾಮಾಡಿಕೊಂಡು...."

"ಬೇಡ, ಬೇಡ! ಅಲ್ಲೊಂದು ಹೊಳೆ ದಾಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ."

"ಹೊಳೆ ದಾಟಿದರೂ ಅದೇ ಹತ್ತಿರ; ಹತ್ತಿರ ಅಂದರೆ, ತೀರ ಹತ್ತಿರ."

"ಹತ್ತಿರವಾದರೂ, ಹೊಸಬರಿಗೆ ತುಂಬ ತಾಪತ್ರಯ......ಅದನ್ನ ನೀವು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ."

"ಅದೋನಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸಿದೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ಬಸ್ಸು! ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೇರೆಯ ಸೀಟು."

"ಇತ್ತು! ಈಗ ಇದೆಯೋ ಏನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಲೈಸನ್ಸ್ ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲ, ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ."

"ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು. ಪ್ಯಾಸಂಜರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬಾರದು "

"ಜಟಕವೇ ಕ್ಷೇಮ, ಹೊಳೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಲಿ; ದಾಟಿದರಾಯಿತು; ಆಕಡೆ ಬೇರೆ ಜಟಕ ಸಿಗುತ್ತೆ."

"ನೀವೇನು ಜಟಕಾದವರಿಂದ ಕಮಿಷನ್ ಹೊಡೀತೀರೋ? ನೋಡಿದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತೆ "

"ಈಗ, ನಾನೆಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು, ಅದನ್ನ ಹೇಳಿ, ದಯೆ ಇಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಜಗಳ ಆ ಮೇಲೆ."

"ಜಗಳ? ಯಾರ್ರಿ ಜಗಳ ಆಡಿದ್ದು! ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡ್ರಿ; ಹುಷಾರ್"

"ಅದೋನಿಯಲ್ಲಿಳಿದು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ; ಅದು ಸಲೀಸು ಕೆಲಸ."

"ಬೇಡಿ, ಬೇಡಿ, ರಾಯಚೂರು ಬಂತು, ಇಲ್ಲೇ ಇಳಿಯಿರಿ; ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ."

"ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇಳಿದರೆ, ನಿಮಗೆ ಮಾನವಿಯೂ ಸೊನ್ನೆ! ಮಂತ್ರಾಲಯವೂ ಸೊನ್ನೆ; ಕಾಸೂ ನಷ್ಟ; ಕಾಲವೂ ನಷ್ಟ."

"ರೀ! ನೀವು ಈ ಕಡೆಗೆ ಹೊಸಬರು, ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ; ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಬೇಡಿ."

"ಯಾರ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದು! ಹಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು."

"ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಪ! ಮಾನವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು! ರೈಲು ಹೊರಡುತ್ತಾ ಇದೆ; ಬೇಗ ಹೇಳಿ...."

"ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ, ನೀವು? ಮಾನವಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ, ಮಹಾ?"

"ಏನಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಿಮಗೇಕೆ? ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು."

"ಹೋದರಾಯಿತು, ನಿಧಾನವಾಗಿ; ಊರೇನು ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೂ"

"ಇಕೊ! ಮಂತ್ರಾಲಯದ ರೋಡು; ಇಲ್ಲೇ ಇಳಿಯುತ್ತೀರೇನು?"

"ರೋಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೇನಾಗಬೇಕು? ಜಟಕಾ ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲ"

"ಸಿಕ್ಕರೂ, ಹೋಗಿ ತಲಪಬೇಕಲ್ಲ, ಹೊಳೆ ತುಂಬ ನೀರು....ಪ್ರವಾಹ"

"ಅದೋನಿಗೆ ಬನ್ನಿ; ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು."

"ಹುಂ! ಅವರ ಮಾತುಕೇಳಬೇಡಿ, ರಾಯರೆ; ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆದಾಡಿ .."

"ಗುಂತಕಲ್ಲಿಗೇ ಬನ್ನಿ... ನಿಮ್ಮ ಟಿಕೆಟ್ ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ? ಅದನ್ನ ಕೇಳಿಲ್ಲ ವಲ್ಲಾ!"

"ನಾನು ಮಾನವಿಗೇ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೇನೆ."

"ಅದು ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟ? ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಏನೊ ಊರ ಹೆಸರು?

"ಮಾನವಿಗೆ ರೈಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ; ಟಿಕೆಟ್ ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟರು, ನಿಮಗೆ?

"ಎಲ್ಲಿ? ನೋಡೋಣ? ಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲಿ....ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಟಿಕೆಟ್‌ನ...."

"ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಬರೀ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂ ಟಿಕೆಟ್....ಎರಡಾಣೆಯದು!

—ಸಾಟೂಳಿ.

———o———

ಸತ್ತನೆಂದರೆ, ಸುತ್ತ ನಿಲುವರು ಎಸ್ಟೇಟ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ, ಡ್ಯೂಟಿಯವಸೂಲಿಗೆ. ಮತ್ತೆತ್ತಣದು ನಿನ್ನಾಸ್ತಿ? ದತ್ತಿ ಬಿಡುವುದೇ ಮುಂದೆ ಬುತ್ತಿ ಎಂದೊತ್ತೊತ್ತಿ ಹೇಳಿ ದರೂ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಓದಿಸಿದರೂ, ತಿಳಿಯದೆ ಕೊತ್ತಿ? ಸಾವಿಗೆರಡು ಸಂವತ್ಸರವಿರುವಾಗ ಕೊಡಬೇಕು, ಸಾವು ಕಾವುದೆ? ಹೇಳಿ ಬರುವುದೆ? ತಡವುಂಟೆ ಯಮನ ಕರೆಗೆ? ಕೊಡು, ಕೊಡು, ಇಂದೇ ಕೊಡು, ಎಂದಳು ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವಪರಂಜಿದೇವಿ.

ಪತಿರಾಯ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು

ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಹೋಗಲು ಬಂದ ಜೀವದ ಗೆಳತಿ—ಶಾಂತಾದೇವಿ—"ಯಜಮಾನರು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು; ಇನ್ನೂ ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಹೂ ಮುಡಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಅವರು ಬರೋಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ...." ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ನಸುನಕ್ಕು, "ಹೋಗ್ತೀನಿ ಶಾರದಾ"—ಅಂತ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಆ ಮಾತನ್ನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ಶಾರದೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನದ ತಿಂಡಿಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸಲು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದವು.

ಶಾರದೆಯ ಗಂಡನೂ ಅದೇ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಪತಿರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ತಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಗಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಆಕೆ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಶಾಂತಾ ತನ್ನ ಯಜಮಾನರು ಬರುವಾಗ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಎದುರಾಗುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ತಾನು ?

ರಾಮಣ್ಣ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಶಾಂತಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಆಕೆಗೆ ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಷ್ಟಿದೆ. ಕೆಲಸದವಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ವರಮಾನ ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಕೈ ಮೈ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹಸು ಕರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಾದರೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಮುದುಕಿ ಅತ್ತೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸೇವೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ದೂರದ ಭಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಬೇರೆ ಹೊರಬೇಕು. ದಿನವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ....ಕೆಲಸ. ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತು ವಿರಾಮ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ದೊಡ್ಡಮಾತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಲ್ಲಿಬಂತು! ಹಾಗೆಂದು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಯಸ್ಸಲ್ಲವೆ? ಓರಗೆಯವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಲಗ್ನವಾಗದವರಿದ್ದಾರೆ! ಇನ್ನು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ. ನಗುವಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಆಕೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಡಲಿಗೆ ರುಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಕನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಓಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ರಾಮಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೇ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗಾಗಿ ತಾನೇ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ

ಆಕೆಗೆ ಕೂದಲು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಸಮಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವಾಗ ರಾಮಣ್ಣ ಹರಟೆಕೊಚ್ಚಿ ನಕ್ಕು ನಗಿಸಿ ದಿನದ ಆಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ ಶಾರದೆಗೆ ತಾನು ದುಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಗಂಡನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು ಸಾಲದೆನ್ನಿಸಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಚ ಕಸಿವಿಸಿ. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಚಕ್ರಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ಬಂದ ರಾಮಣ್ಣ ಟವಲಿನಿಂದ ಮುಖ ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರ ತೊದಲು ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಡನೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶಾರದೆಯ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಬದಲಾವಣೆ. ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವಜಾ. ಕಸ ಮುಸುರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿದವು. ಬೇಗನೆ ನೀರು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ನಡುನಡುವೆ ಮಕ್ಕಳ ಶೃಂಗಾರ, ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರ ಉಪಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಗಂಡನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ತಿಂಡಿಯನ್ನೂ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ. ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಕೂದಲು—ಎಲ್ಲವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪ ಓರಣ. ನಾಜೂಕೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು ಕಸ್ತೂರಿ ಜಾಲಿಯ ಪರಿಮಳ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಅದನ್ನೇ ಕೊಯ್ದು ಅಂದವಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿ ಮುಡಿದಳು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಸಲು ನಿಲುಗನ್ನಡಿಗೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಸಂದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಾಗ........ಆಹಾ!

ಐದು ಘಂಟೆ. ರಾಮಣ್ಣನ ಸವಾರಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ದಯಮಾಡಿಸಿತು. ಆತ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಾರದೆ ಮಧುರವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡಳು. ರಾಮಣ್ಣ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾದ. "ಹಂ....ಪರಿಮಳ ಬಲು ಜೋರಾಗಿದೆ ಕಣೆ! ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿರಬೇಕು"—ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೂಗುಜ್ಜಿಕೊಂಡ.

"ಏನಂದಿರಿ ...ಯಾವುದು ಸೊಗಸಾಗಿರೋದು?" ಎಂದು ಒಲುಮೆ ಸೂಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು ಶಾರದೆ.

"ವಾಂಗೀಭಾತಲ್ಲವೆ....ಹ್ಯಾಗಿದೆ, ಮೆಡಲು ಕೊಡಬಹುದೋ ನೋಡೋಣ" ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ರಾಮಣ್ಣ.

ಶಾರದೆ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿ ಜಾಲಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿಕೊಂಡಳು.

(ಎಸ್. ಇ. ಮಾರ್ಗನ್‌ನ ಸ್ಮರಿಸ್ಕೊಂಡು)

ಮೊದಲನೆಯ ಬಹುಮಾನ

ಮಕ್ಕಳ ಪುಟ; ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು—ಇಲ್ಲದ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಪರೂಪ—ಆದರೆ, ಆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಪರೂಪ!

ಕುಮಾರಿ ವನಜ? ಕುಮಾರ ಸಂಕಣ್ಣ? ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಷಾಕಾರಿಪುರದ ಕುಮಾರಿ ಶೈಲಜ, ಕೋಗನೂರು ಕುಮಾರ ಷಡಕ್ಷರಪ್ಪ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ, ಸರಿ. ಒಪ್ಪಿದೆ ಆದರೆ, ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ನೀವು ಸ್ವತಃ ಮುಖತಃ ನೋಡಿರಲಾರಿರಿ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾರು ಗೊತ್ತೆ? ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ! ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಉಭಯ ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದ, ಬಿ.ಎಸ್ ಸಿ, ಬಿ.ಟಿ. ಅವನಿಗೆ ಇದೇ ಕೆಲಸ, ಇದೇ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ. ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ತರಿಸುತ್ತಾನೆ; ರಾಮಕ್ಕ, ತಿಂಗಳು ಮಾವ, ಒಲವಿನ ಅಣ್ಣ, ಪ್ರೀತಿಯ ಅತ್ತಿಗೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಕ್ಕಳ ಪುಟಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನೂ ಮಹನೀಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚಿ, ವನಜ, ಸಂಕಣ್ಣ, ಶೈಲಜ, ಷಡಕ್ಷರಪ್ಪ, ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು ನಾಮಧೇಯಗಳ ಮೂಲಕ ಬಹುಮಾನ ಹೊಡೆಯುವುದು; ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಬಂದ, ಬಣ್ಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಕಲೇಟ್ ಬಿಸ್ಕಿಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಮನೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು ತರುವುದು. ಈಚೆಗೆ ಅವನು ತಮಿಳು ತೆಲುಗು ಮಲೆಯಾಳಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತು, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ, ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದಾನೆ.

ಅವನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಆರುವರ್ಷದ ಮಗುವಿನ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸದಾ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿಸಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಲಲ್ಲೆ ಹೊಡೆದು ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮಕ್ಕಳ ಪುಟದ ಮೇಲೆಯೇ ನೆಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮೊದ ಮೊದಲು ಬೇಡ ಅಂತ ಬೊಡಕೊಂಡಳಂತೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ನು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತರಲು ತನ್ನ ಗಂಡ ಅನರ್ಹ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ

ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಾದಳಂತೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗೋಸ್ಕರ, ಮೋಸಮಾಡ ಬಹುದು, ಜೀವಂ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತು, ಎಂದು ಅವಳು ಸಮಾಧಾನವಾದಳಂತೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದುಂಟು. ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿ,.... ಸೋಲುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುವ ಎನ ಹೊಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಸಂಪಾದಕರು ಹೇಳುವ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹುಡುಗರು ಮಾಡುವ ಹಲಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳು ಲೇಖನದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ, ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಪೂರ್ತ ತಪ್ಪಾದರೆ, ತಂದೆ ತಾಯಿ ಯರ ಕೈವಾಡ, ಎಂದು ಅವರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕನ್ನಡ, ಲೋಫರ್‌ಸೆಕಂಡರಿ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಬಟ್ಲರ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು, ಹಲಕೆಲವು ಅಣಿಯಾದ ತಪ್ಪುಗಳೂ ಬರಬೇಕು. ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಗುಂಡುಗುಂಡಾಗಿ ಕೊಂಚ ಸೊಟ್ಟಗಿರಬೇಕು, ಅದು ಬಹುಮಾನದ ದಾರಿ. ಅದನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಲ್ಲ. ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬಹುಮಾನದ ಸವಿಯ ಅಂಥ ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಜ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಗುಟ್ಟು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ, ಹದಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ರಾಮಣ್ಣ ನನಗೆ ಇದನ್ನ ತಿಳಿಸಿದ. ಒಂದು ಸಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ರಾಮಣ್ಣನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಕ್ಕಬಂಧ ಕಳುಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ ಬಂದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ತಾನು ತಿಂದುಹಾಕಿದ್ದ. ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ, ತನ್ನ ಹೆಸರು ಅಚ್ಚಾಗಿ ದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದ ಆ ಹುಡುಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಸಿದನಂತೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮಗನನ್ನ ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು, ನಿನಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಎಂದನಂತೆ. ಮಗು ಬಂದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಗೋಳು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಮೊನ್ನೆ, ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು— ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ. ೧೦೦ ರೂ. ಬಹುಮಾನ, ಮೊದಲನೆಯದು, ನಂತರ ೭೫, ೫೦, ಇತ್ಯಾದಿ, ೩ರವರೆಗೆ. ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದವರ ಹೆಸರುಗಳ ಪೈಕಿ, ವನಜ ಸಂಕಣ್ಣ, ಶೈಲಜ, ಷಡಕ್ಷರಪ್ಪ, ಒಬ್ಬರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಣ್ಣನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಗಾಬರಿ ಆಯಿತು. ನಿಜಾಂಶ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ, ಆ 'ಮಕ್ಕಳ' ಉತ್ತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಕೈ ಇರಿಸಿದ. ಆದರೆ, 'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹರು,' ಎಂಬ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಕಾಸುಮಾತ್ರ ಸೊನ್ನೆ; ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊನ್ನೆ ತುಂಬ—ಎಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ತನಗಿಂತ ಜಾಣರಾದ, ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರಾದ ಒಬ್ಬರು ತನ್ನ ಕಸುಬಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದಾರೆ, ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೆದರಿದ. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಅವನಿಗೆ, "ಸೋತು ಕೂರಬೇಡ; ಇದು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಹೀಗಾಯಿತು, ಅಷ್ಟೇ! ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿರು ನಿನಗೇನೇ ಬಹುಮಾನ" ಎಂದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಆ "ಭಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ"ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡವನು ನಾನೇ. ಅವನು ಬಿ ಎಸ್‌ಸಿ., ಬಿ.ಟಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಎಂ.ಎಸ್‌ಸಿ., ಬಿ ಟಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ.

—ಕಾಮತ್.

ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಿಂ ಬೇವ ಮಾಸ್ತರ ನಿಲಿಸಿ, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಲೆ, ಶೀಮೆ ಹೆಂಚಿನ ಸೂರು, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪಾಠ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆಗೂ ಗಂಟೆ, ಮೂರು ವರುಷ ಆರು ವರುಷ ನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಬಾಲಕರ ತಂಡಕ್ಕೆ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಾಲಿಂಗೆ ಖುಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿರೋ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯನೆಂದರೆ, ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ ಬೇವು, ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ,–ಕೇಳಿದಳು, ನಮ್ಮ ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವ ಪರಂಜಿದೇವಿ.

* * *

ಅವ ಸುಳ್ಳ, ಇವ ಕಳ್ಳ, ಅವ ಸೋಮಾರಿ ಇವ ಊರಿಗೇ ಮಾರಿ, ಅವ ತಂತ್ರಿ ಇವ ಬರೀ ಬಾಜಾಬಜಂತ್ರಿ, ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸವಿಭೂತಿ, ಇವ ಶುದ್ಧ ಆಷಾಢಭೂತಿ; ಇವನೆಸೆವ ಕೆಸರು ಅವನ ಮೈತುಂಬ; ಅವನೆಸವ ಕೆಸರು ಇವನ ಮುಖತುಂಬ; ನಿನ್ನನರಿಯದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೆಂದರಿತೆಯೋ, ಹೇಗರಿತೆಯೊ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣನೀ ತೊಳೆದು ನೋಡೆ, ನಿನಗವನು ಚಂದ ಕಂಡಾನು, ಹೇಳಿದಳು ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವ ಪರಂಜಿದೇವೀ; ತೊಳೆ ತೊಳೆ, ಎಂದಳವಳು.

* * *

ಕಾಯನಾನು ಕಾಯುವವನು ನಾನು, ಎಂದು ಐಕ್ ನುಡಿದರೆ, ಅವನು ಕರ್ಮಕಾಂಡಿ!
ಸಕಲಕ್ರಿಯೆ ಪೀಸಾರ್ಪಣ, ಜನತಾರ್ಪಣವಂದರೆ ಕ್ರೆಂ ಲಿನರು ಭಕ್ತಿಕಾಂಡಿ!
ಸಕಲ ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತ, ನಿರಾಕಾರ ನೀತಿವಂತ ನೆಹರು ಜ್ಞಾನಕಾಂಡಿ!
ಕಾಂಡತ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಅಖಂಡನ ತೋರೇ, ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವಪರಂಜಿದೇವೀ!

ಒಂದು ನವ್ಯಕಾವ್ಯ

(ಕವಿತಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದದ್ದು)

ಎನಗೆ ಮನಂ ಇಂದು ಶೂನ್ಯಂ, ಮನೆ ಭರ್ತಿ, ತನು ಗುಂಡು, ಬೆಕ್ಕು
ತರುಗುಲ್ಮಲತೆಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯನಂ, ತೇನ್‌ಸಿಂಗ ಕಂಡನದ! ಸೊಕ್ಕು!
ಹಗೆಯ ಶೋಣಿತ ಪಾನದರವಟ್ಟಿಗೆಗೆ—ತಿಣಿಕಿದನು ಮಂಗೊಮರಿ
ಕರಿ ಕುರಿ ನರಿ ನರ ಕರಿ ಬಿಳಿಯರಂ, ಜಾರ್ಜ್ ಬುಕ್ಕರ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನಂ
ಮನ ಉನ್ಮಾದಕ, ಗಣಪನ ಮೋದಕ, ಸಾಕು, ಬೇಕು, ಉಕ್ಕು!
ಎನಿಮಿ ನಂಬರ್ ವನ್, ಎನಿಮಿ ನಂಬರ್ ಟೂ, ಎಣಿಸಿ ಏಣಿಯ ಮೇಲೆ
ಧ್ಯಾನ ಮುದ್ರಿತ ವದನ, "ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!"—ಕಾ ಕಾ ಕೂ ಜನಂ!
"ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!" "ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!" ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಪೆಪ್ಸಿ ತಿಂದು,
ಹೊಂಚುತ್ತ ಮುಂಚುತ್ತ ಶರವನೊಗೆಯುವರು, ಬರ್ಮುಡದಿ, ಜಡರು.
ಮೌ ಮೌ ಕ್ಯೂ ಕ್ಯೂ ದಟ್ಟಡವಿಗಳ ನಡುವೆ—ಷೂಟ್! ಢಂ! Dumb!
ವನಸುಮ ಹಿರೊಷಿಮ—ಇದಿರೊಳೀಶನಿನಯನ ತೆರೆದಿದೆ.
ನನ್ನಿಂದ್ರಿಯಂಗಳನು ನಾನೆಂದು ಜಯಿಸುವೆನು? ಗಾಂಧಾರಿ! ಟೋರಿ!
ಭೀಮಭಾಸ್ಕರ ರಾಹು—ಕಾಶಿಯನು ಕಂಡಂದು! ಮೋರಿ!
"ಗುಡ್ ಬೈ ಪಿಕ್ಕಡಿಲ್ಲೀ"—ಕಾಮ ಜಯವಾದಂದು! ಬೊವಾರಿ.
ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಗೆದ್ದಂದು, ರೇಷನೇ ಹೋದಂದು! ಥೂ! ಠೀ!
ಹಲಧರನ ಮುಸಕ, ಛೆ!........ಧ....ಧ ಧಾ....ಧೋಂ.
ನನ್ನ ಜಳಕ, ಓಂ........ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾವಿಧೇಮ.

—ಕುದ್ರಮ್ಮ.

—o—

ಕರೀಪೆಟ್ಟಿಗೆ

ಹಾಳು ಅವರೇಕಾಯಿ, ನಿತ್ಯ ಬೇಯಿಸಿ ಬೇಯಿಸೀ ಬೇಸರವಾಯ್ತೋ, ಇಲ್ಲ ತಿಂದು ತಿಂದು 'ಆಧಿಕ್ಯ'ದಿಂದಲೋ ಬೇಗ ಬೇಗ ಕೆಲಸವೇ ಸಾಗದು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕ್ಲಬ್ ತಲಪಿದಾಗಲೇ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಗಿನ ಗದ್ದಲ ಗೇಟಿಗೇ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು! ಸಮಾಚಾರವೇನಿರಬಹುದೋ, ಯಾರ ಸಂಸಾರದ 'ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಸುದ್ದಿ'ಯನ್ನ ಕೇಳುವ ಭಾಗ್ಯತಪ್ಪಿತೋ ಅವರೇಕಾಳು ರೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಅಂತ ಕೊರಗುತ್ತ ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿದೆ.

ನನ್ನ ಮುಖ ಕಂಡಕೂಡಲೇ "ಬಂದಿದ್ಯೇ?"...."ನಿನಗೆ ಬಂದಿಲ್ವೇ?".... "ಆ! ಬಂದಿದ್ಯೆ?....ನಿನಗೂ ಬಂದಿದ್ಯೇ?..." ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಳಿದರು. ನನಗೇನು ಬಂದಿದೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನದ ಅವರೇಕಾಯಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಏನೂ ಬಂದಿಲ್ವಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳ್ತಾರೋ ಅಂತ ಬೆದರಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಂದು ಕವರನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಮೂತಿಗೆ ಚಾಚಿದರು. ಆಗರಿತೆ ಇವರಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಯಾವುದೋ ಆಹ್ವಾನದ ವಿಚಾರಾಂತ! ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಒಂದೇಸಾರಿ ಎರಡಂಗುಲ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದುವು!

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ನೋರ ಮನೆಗೆ ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ—ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಟೀಪಾರ್ಟಿ! ...ಅದಕ್ಕೇ ಪಾಪ ಗೆಳತೀರೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಅವಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು! ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ನೋರ ಮನೇ ಕುಂಕುಮುದ್ಧರಣೀನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸಹ ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ! ಮಹತಾಯಿಯೇನೊ ವಜ್ರದೊಡವೆಯ ನಿಲುವು—ಮಂಗಳಾರತೀ ತಟ್ಟೆಗೆ ಮೂರು ಕಾಸು ಉದುರಿಸಿದ ಪಾಪಿಯಲ್ಲ! ಆಕೆಗೆ ಚೊಚ್ಚಲಮೊಮ್ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಯಾರೋ "ಯಾವತ್ರೀ ಆರತಿ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದರಂತೆ- "ಹೊಸಮನೇಲಿ ಆರು ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ಹಾಕ್ಸಿದೀನಿ, ಕಾಯ್ಬಿಡಲಿ" ಅಂದಿದ್ದರಂತೆ! ಇಂಥಾ ಉದಾರಿ ಮನೇ ಆಹ್ವಾನ, ಅದರಲ್ಲೂ ಟೀಪಾರ್ಟಿ ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಕೋಲಾಹಲಿಸಿದ್ದು ಸರಿತಾನೇ?

ಹೆಂಗಸರ ಹಣೇಬರಹ; ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಇಲ್ಲದ ತಾಪತ್ರಯಗಳು. ಕಮ್ಲೂ ಕಿರೀ ಕುವರಿಗೆ ಅವತ್ತೇ ಜ್ವರ, ವಿಮ್ಲೂ ಕುಲದೀಪನಿಗೆ ಕೆಮ್ಮು, ಕಲಾವತೀ ಮನೆಕೆಲಸದೋಳಿಗೆ ಕಾಲುಬಾವು! ನಾಗವೇಣೀ ಮನೇಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕ

ಳೊಂದಿಗೆ ನಾದಿನಿ ಹಾಜರಾದಳಂತೆ, ವೈದೇಹಮ್ಮನೋರಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ ಪೋರಗಿತ್ತಿ ವಕ್ರಿಸಿದಳಂತೆ! ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಬಲು ತಾಳ್ಮೆ, ಸಂಯಮ ಸಂಯಮೀ. ಅರ್ಥಾತ್—ಅನುಕೂಲಸಿಂಧು! ಕುವರಿಗೆ ಕ್ವಿನೈನು ನುಂಗಿಸಿ ಹೊರಟಳು ಕಮಲು, ಕುಲದೀಪನಿಗೆ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಸಿಬಂದಳು ವಿಮಲ, ಕೆಲಸದ ಛಾರ್ಜ್‌ನ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ 'ಅವರಿ'ಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಯಾರಾದಳು ಕಲಾವತಿ. ನಾದಿನೀನೂ ಓರಗಿತ್ತೀನೂ ನರಹರಿರಾಯನಗುಟ್ಟೆಕ್ಕೊ, ದೊಡ್ಡಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಗೂ ಆಳುಗಳ ಜೊತೆಮಾಡಿ ಸಾಗಿಸಿ ಬಂದರು ನಾಗವೇಣಮ್ನೋ, ವೈದೇಹಮ್ನೋರೂ ಸಹ.

ರಾಜನಗರದ ಮಹಾಲಕ್ಷಮ್ನೋರ ಮನೆಗೆ (ಮೂರಾಣೆ ಬಸ್ ಛಾರ್ಜು ಲೆಖ್ಖಿಸದೆ) ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲುಪಿದೆವು. ಮಹಾಲಕ್ಷಮ್ಮನ್ನೋರು ಆದರದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಾಲುಮೇಜಿನಮುಂದೆ ಕೂರಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಮ್ಮೆದುರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಹುಡುಗೀರ ಮಧ್ಯೆ ಭೂತಕನ್ನಡಿಯಂತ ಕನ್ನಡಕ ಧರಿಸಿ ಕೂತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕೂವರಡಿ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದನ್ನು "ನನ್ನ ತಂಗಿ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ, ಸಮಾಜಸೇವಕಿ, ಹಲವು ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯೆ" ಎಂದು ನಮ್ಮ ಒಬ್ರೊಬ್ರ ಹೆಸರ್ನೂ ಕೇಳಿ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ರು. ಹಲ್ಲುಕಿರಿದು ಕೈಜೋಡಿಸಿದೆವು.

ಸೊಗಸಾದ ತಿಂಡಿ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ, ಘಮಘಮಿಸುವ ಊದುಗಡ್ಡಿ, ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಳ ನಂತರ ಫಲಾರ ಪಾನೀಯಗಳಾರಂಭವಾದುವು. ಮೈಸೂರುಪಾಕು, ಬೊಂಬಾಯಿಭೋಂಡ, ಕಲ್ಕತ್ತ ರಸಗುಳ್ಳ, ಮದರಾಸು ಮಸಾಲೆ–ಸರ್ವಪ್ರಾಂತ ಏಕೀಕರಣ–ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಫರ್ಲಾಂಗು ಬಾಕಿ! ಆದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬೇಜಾರು ಆ ಎದುರುಸಾಲಿನ ಹುಡುಗೀರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೆಟ್ಟಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೇನು ಊಟಬಿಟ್ಟೇಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ದನಲಕ್ಷ್ಮಿಗಳೇ ಹಾಗೆ ನೋಡುಕ್ಕೆ! ಅಲ್ಲದೆ 'ಸಮಾಜಸೇವಕಿ, ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯೆ, ತಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟದೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೈಬಾಯಿ ಪುರುಸತ್ತಾದಾಗ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಸೀತಾಲಕ್ಷಮ್ಮೋರಿಗೆ ಸದಾ ಸೀತ, ಕಿತ್ತಳೇಹಣ್ಣು ಮುಟ್ಟಲ್ಲ. ಜಾಮೂನು, ಮಸಾಲೆ, ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ, ಜಠರ ರೋಗಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಾರಿ ಆಪರೇಷನ್ ಆಗಿದೆ ಅಂದ್ರು, ಸೀತಿಂಡಿ ವಿರೋಧ, ಆರುವರ್ಷದಿಂದ ಆಸ್ಥಮ ನನಗೆ ಎಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದಳು, ಕೂಲ್‌ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ಕೂಡದು ಟೊಮೋಟೋರಸ ಕುಡಿತೀನಿ ಅನೀಮಿಯಾಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧೌಷಧ ಅಂದ್ರು! ಅಯ್ಯೋ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಎಂದುಕೊಂಡೆವು.

ಪಾರ್ಟಿ ಮುಗಿದು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಮಹಾಲಕ್ಷಮ್ಮನೋರು ಮೊಸಂಬಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುಂಬಿದ ಚೀಲಗಳ್ನ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತುರುಕಿ "ಇಕೋ ನೋಡಿ, ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ಕೋತೀನಿ....ನನ್ನ ತಂಗಿ, ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಪೌರ

ಸಭಾ ಚುನಾವ್ಣೇಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ನಿಂತಿದಾಳೆ ಕೆ. ಎಲ್. ಎಮ್. ಪಾರ್ಟಿಯಿಂದ. ನೀವೆಲ್ಲ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಅವಳ್ಗೇ, ಅಂದ್ರೆ ಕರೀ ಪೆಟ್ಗೇಗೇ ಓಟು ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮಾ!" ಎಂದರು. ಸೀತಾಲಕ್ಷಮ್ಮನೋರು "ಈ ಹುಡ್ಗೀರು ನಮ್ಮ ವಾಲಂಟೀರ್ಸ್. ಪ್ರತಿ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ರಿರ್ತಾರೆ!" ಅಂತ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ, ಹಿಮ್ಮೇಳ ಜೋಡ್ಸಿದರು. 'ಆ ಗೂಢಚಾರಿಣಿಪಡೆ' ಮುಸಿ ಮುಸಿನಗುತ್ತ ಹಸಿದ ತೋಳಗಳಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿತು!

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ತಾರೀಖು, ಜಾಮೂನು ಜಹಂಗೀರು ಮಸಾಲೆ ಮೆದ್ದ ಕೈಗಳೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕರೀಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕಾರ್ಡು ಕೂರಿಸಿ ಬಂದುವು 'ಕೆ.ಎಲ್.ಎಮ್.' ಎಂದರೇನೂಂತ ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ 'ಕೆ.ಎಲ್.ಎಮ್.' ಆಗಿದ್ರೇನು 'ಎನ್.ಓ.ಪಿ.' ಆಗಿದ್ರೇನು, 'ಕ್ಯೂ.ಆರ್.ಎಸ್.ಟಿ.' ಆಗಿದ್ರೇನು, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ. ಸವಿ ತಿಂಡಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮುಖ್ಯ!

ಆ ಅನೀಮಿಯಾ ಅಧಿದೇವತೆ, ಆಸ್ಥ್ಮಪೇಷೆಂಟು, ಉದರ ರೋಗಿಷ್ಠೆ—ಏನೇನೂ, ಪೌರಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೋ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋದು 'ಪೌರಿಣಿ' ಯರು ನಮ್ಮ ನಶೀಬು!

—ಸುನಂದಮ್ಮ.

—O—

ಮೂರುಲೋಕ ಮೆಟ್ಟಲೆಳೆಸಿದ ವಾಮನಗೆ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ನೆಲವಕೊಟ್ಟು, ಕೆಟ್ಟ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಪಾಕಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಏನುಳಿದಿರ್ಬು೦ ಐಕಸ್ಥಾನಕ್ಕೆಡೆ ಗೊಟ್ಟರೆ? ಅಟಮಟ ಕುಟಿಲ ಕುಹಕ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹುಟ್ಟಿತು; ಬಿರುಗಾಳಿ ಹುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಕೆಡಲೊಡನೆ ಪ್ರೇಮ ಜ್ಯೋತಿ ಆರಿತ್ತು. ನಾಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಅರುಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತಾಮಸಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಒಲ್ಲೆ ಒಲ್ಲೆವೆಂದೇ ತನ್ನತಾ ಕೊಲ್ಲಲೆಳೆಸಿದರಲ್ಲಾ, ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವಪರಂಜಿದೇವಿ.

ನಾವು ಅಲ್ಲಾಡಲಿಲ್ಲ

ನಾನೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಮೊನ್ನೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಾಗ, ಓಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಓಟರುಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ, ನಾವೂ ಅಮೇರಿಕದಷ್ಟೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದೇವೆ, ಎಂದು ತೋರಿಸ ಬೇಡವೇನು? ಅಳಿಲು ಸೇವೆ; ನಾವೂ ಕೂತೆವು.

ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ನಾವು ಓಟರುಗಳು; ಓಟು ಎಂದರೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಒಂದು ಘನವಸ್ತು; ನಮ್ಮ ಉಮೇದುವಾರರುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನ ಹೊಗಳಿ, ಅವರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ, ಅವರಿಗಾಗಿ ಕೂಗಾಡಿ,ಅವರನ್ನ ಗೆಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವುಂಟು, ಎಂದು ನಾವೂ ಅರಿತಿದ್ದೆವು; ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು; ಪರಸ್ಪರ ನಮ್ಮ ಉಮೇದುವಾರರುಗಳು ಬೈದಾಡಿದ ಸಭೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಆದರೂ ನಾವು ಓಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕೂತಿದ್ದೆವು.

ನಮ್ಮ ನೀತಿಗೆ **ಮೂರು** ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದುವು. (೧) ದೇಶದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಜ್ಞಾನ, ನಿರುತ್ಸಾಹ, ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ, ಸೋಮಾರಿತನ, ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಳಜಗಳ, ಕೃತ್ರಿಮತೆ—ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಇವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗದೆ, ಬೆಂಗಳೂರಾಗಲಿ, ಭಾರತವಾಗಲಿ ಉತ್ತಮ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೆವು (೨) ಉಮೇದುವಾರರುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಅವರ ಹಾರಾಟ, ಕೂಗಾಟ, ತುಂಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಜೆಲ್ಲಾಟ, ಎರಚಾಟ, ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಓಟು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬ ಕೇಳಾಟ—ಇವುಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಅವರ ವಿಷಯ ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ, ಇವರ ವಿಷಯ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೂ ನಿಜ. ಅಂದ ಮೇಲೆ, ಯಾರಾದರೂ ಬರಲಿ, ನಮಗಾಗುವುದು ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು. (೩) ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಇಳಿಗಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬೀಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಭಗೀರಥನಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಗಂಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಕೂಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂಥವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು, ಕುರಿಗಳೇ, ಕೂಸುಗಳೇ, ಎಂದು

ನಾವು ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟೆವು. ಹತ್ತಾರು ಗ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟುಗಳು, ನಾಲ್ಕಾರು 'ಭಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಾರುಗಳು, ಏರೋಪ್ಲೇನುಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಡು ಬಾರಿಸಿ, ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರುಗಳ ಮೂಲಕ 'ಬಸ್ರ್ರೋ' ಎಂದರೆ, ಅವರ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯಲು ನಾವೇನು ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ ಹೊಳೆಗೆ ಬೀಳಿಸಿದ ಇಲಿಗಳೆ! ಇಷ್ಟು ಅವಾಂತರ ಆಕರ್ಷಣೆ ಗಳನ್ನೂ ತಡೆದು, ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಅಂತ ಆ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತವರೇ ಧೀರರು, ಬುದ್ಧಿ ವಂತರು, ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿತು.

ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಜನ ಓಟು ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂಥದ್ದೋ ಮಹಾ ವಿಪತ್ತು, ಎಲ್ಲರ ಮೆದುಳನ್ನೂ ಕಲಕಿಸಿ, ಮನವನ್ನು ಕದಡಿಸಿ, ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹದ ಗೆಡಿಸುವಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ,—ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಅಂಥ ಭೀಕರ ಸಂಘಟನೆಗಳೇನಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜಾತ್ರೆ, ಪರಿಷೆ, ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯ, ವಾಚಾಳರೂ, ಶ್ರೀಮಂತರೂ, ಉತ್ಸಾಹಿಗಳೂ, ಹಗಲು ವೇಷದವರೂ ಆಡುವ ಒಂದು ಬಯಲಾಟ. ಚುನಾವಣೆಯ ಆರ್ಭಟ, ಟಮಟೆ, ತುತ್ತೂರಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಡದೆ, ಅದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಬಲ್ಲವರು ಯಾರೂ ಪೋಲಿಂಗ್ ಬೂತಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ, ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಾವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದೆವು.

—ರೇವಣ್ಣ.

—o—

[ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೇ ರೇವಣ್ಣ! ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ "ರಾಜಾ ಮಿತ್ರ. ವೋಟು ಪವಿತ್ರ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯನ್ನು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬೋಲ ಬೋಲ ಮಾಡಿದರೇ ಪ್ರಜಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೇ ಬೂತಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಡದಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಓಟು ಹಾಕಿ ಬರಬೇಕು ಆಗ ದೇವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿತ ಮುಂದಾದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಪ್ಪಾ!—ಸಂ.]

—o—

ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದರೆ

ಉಣ್ಣುಕ್ಕೆ ತಿನ್ನುಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರು. ಉಡುಕ್ಕೆ ತೊಡುಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು ನಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು. ಆಡುಕ್ಕೆ ಮಾಡುಕ್ಕೆ ನಾನಿದಿನೀ ಎಂದಳು ನಮ್ಮಾಕೆ.

ಅಂದಮೇಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗೂಳಿ ತರಹ ತೋಚಿದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಹಸಿವಾದಾಗ ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ನಿದ್ರೆ ಬಂದಾಗ ಮಲಗುತ್ತಾ, ಎದ್ದಾಗ ಆಕಳಿಸುತ್ತಾ, ಆಕಳಿಸಿದಾಗ ಹಾಡುತ್ತಾ, ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನು.

ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಸತ್ತರೆ ನನಗೆ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಮನೇಲಿ ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಹಾಕಿದರೆ ನನಗೆ ಪುರುಡಿಲ್ಲ. ಊರು ಮೇಲೆ ಊರು, ದೇಶದ ಮೇಲೆ ದೇಶ, ಬಿದ್ದರೆ ನನಗೇನೂ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ, ಇತ್ತೀಂದೀಚೆಗೆ ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದೆ.

ಖದ್ದರೇ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಹಠಹಿಡಿದವನಲ್ಲ. ಫಿನ್ಲೇನೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಬರ್ಬರಿ ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಟ್ವೀಡ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ ಹರಿದುಹೋಗಿದ್ದರೂ ಇದ್ದ ಜರತಾರಿ ಪಂಚೆ ಜೂಲು ಅಂಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದೆ.

ಮೊನ್ನೆ ಭಾನುವಾರ. ವಾರದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಂತೆಯೇ ಆ ದಿನವೂ ರಜಾ ನನಗೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಮೈಕೈ ಕಟ್ಟಿದಂತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹಾಗೇ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದರೆ ತಿನ್ನೋ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನಬಹುದು ಎಂದಂದುಕೊಂಡು, ಊರಾಚೆ ಹಿರಿಯೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೊರಟೆ.

ನೂರುಗಜ ನಡೆದಿರಬಹುದು. ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ, ಪೂರ್ಣ ಸೂಟು ಧಾರಿ, ತಲೆಗೆಲ್ಲಾ ಮಫ್ಲರ್ ಸುತ್ತಿದಾನೆ, ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿಯ ಕೋಲು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಈಗ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ, ನಪುಂಸಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಕಳೆ ಏರಿದ ಮುಖ. ಆತ ಎದುರಿಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಏನುತೋರಿತೋ ಏನೋ!

ಈ ಧನುರ್ಮಾಸದ ಛಳಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭಾನುವಾರದ ದಿನಾಕೂಡ ಎಲ್ಲೋ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಬೀಡೀನಾದರೂ ಸೇದಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಒಂದು ಬೀಡಿ ನನ್ನ ಕೈಲಿಟ್ಟ.

ಅವಾಕ್ಕಾದೆ ನಾನು. ಬೆರಗಿ ನೋಡಿದೆ ಅವನನ್ನ.

ಬೇಗ ಅವನಂದ. ಇದು ನನ್ನದಲ್ಲ ಈ ಕಡೆ, ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ. ಅಂದ.

ಅಂದವನೇ ಮುಂದೆ ಬೇಗ ಬೇಗ ಸಾರಿ ಹೋದ.

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಆರಾಣೆ ಸಿಗಾರ್ ಸೇದುವಂತಹ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಈ ರಸ್ತೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಡಿ! ವಿಧಿ ನನ್ನಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿರಲು ಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ? ಅವಮಾನ ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತೆ. ಅಣಕಿಸಿಯೇಬಿಡುತ್ತೆ.

ಐದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಆಗಿರಬಹುದು. ಐದು ಹತ್ತು ಗಜ ಸಾಗಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮೋಟಾರು ವ್ಯಾನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬ ತುಂಬಿದ ವ್ಯಾನು ಚಾಲಕ ಮಾಲೀಕನೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಕಳೆಯ ಮುಖ ಅಂತಹ ಹುಷಾರು ಚಲನ. ಆತ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮೋಟಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ನನ್ನನ್ನು ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ನೋಡಿದ. ಬನ್ನಿ ಊರಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಛಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಡಗುತ್ತಾ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದ. ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ. ಪೂರ್ಣ ಖದ್ದರ್ ಧರಿಸಿದವ. ಅದೂ ಎಂತಹ ಖದ್ದರ್. ಮಹಾತ್ಮರು ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಒರಟಾದ ಖದ್ದರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ದೇಶಭಕ್ತ.

ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ. ಅದೂ ಅಪರಿಚಿತನಿಗೆ, ನಾನು "ಬೇಡ್ರಿ! ನಾನು ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರವೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹಸನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೇಲಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನೋಣ ಅಂತ ನಡೆಯು ತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಅವನ ಪಕ್ಕದ ಏರುತಿಟ್ಟನ ಬೆಂಚಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಕುಳಿತೆ. ಆತ ಊರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಳಿಸದೆ ನೇರಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಭವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ. ಹೇಗೂ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಹೋಗುವಿರಂತೆ ಎಂದ.

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಹೊತ್ತೆ. ಹೋಟಲೊಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನನಗೆ 'ದಂ' ಬಂದಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ 'ಅಯ್ಯೋ' ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದೀ ಒಂದು ಒಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ನಂತರ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತರುವೆಯಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಣಿ ಈತನಿಗೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ಮಾಣಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಾಮಯನಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕಾಫೀ ಕೊಟ್ಟು, ಇಷ್ಟನ್ನು ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬೆವರಾಗಿ ಸುರಿಸುವತನಕ ನಿಮಗೆಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟೇಹೋದ. ಅವನು ಹಾರಿಸಿದ ಟವಲಿನ ಗಾಳಿಯ ಕಂಪು ಆ ಕಾಫಿಯ ಕಂಪನ್ನು ಮೀರಿತ್ತು!

ಡಬ್ಬಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸೋಣ. ಮನೇ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಹಿತವಾಗುತ್ತೆ ಅಂದುಕೊಂಡು ೧೭ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತುಳುಕದ ಹಾಗೆ ಸಾಗಿಸಿದೆ.

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ಗಲ್ಲದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು, 'ಭೇಷ್' ಕಣಯ್ಯಾ! ಎರಡು ಇಡಲೀನೂ ತಿಂದು ಹೋಗು, ಹಾಗೇ ಈ ತರಕಾರೀನೂ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಗು ಎಂದು ಎರಡು ಮಕರಿ ತೋರಿಸಿದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಇಡಲೀಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅವಸರದ ಕಾರ್ಯಭಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ. ರಸ್ತೆ ಸೇರಿದಕೂಡಲೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೋಡದೆ ಮನೆಯಕಡೆಗೆ ಓಡಿದೆ.

"ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬೆವರುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ತೆಳು ಬಟ್ಟೆಬೇರೆ. ಶೀತ ಹಿಡಿದರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು" ಎಂದು ನಮ್ಮಾಕೆ ಕೇಳಿದಳು.

ಏನು ಮಾಡಲಿ. ಲೋಕ ಕೆಟ್ಟುದು. ನನ್ನಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ಲೋಕವೇ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತೆ. ಈ ಲೋಕದ ಸಹಾಯ, ಸಮಾಜಸೇವೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಏದುಬ್ಬಸ ಪಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದೆ.

—ಪ್ರಕಾಶ್.

— o —

ಯಾತ್ರಿಕರ ಪತ್ರ

(೭)

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಘಂಟೆ— ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ತಾಂಬೂಲ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ನಾನು, ಚಂದಿ, ಶಾಮಭಟ್ರು ಮತ್ತು ಅದೇ ಬಡಕನಹಳ್ಳೀಲಿದ್ದ ನಿವೃತ್ತ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು. ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆ—ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಕಲ್ಮಶವಿಲ್ಲದ ಹೃದಯದಿಂದ ಮಾತು ಜರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯವರು ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು "ಓಹೋ—ಏನು ಧರ್ಮಪ್ಪಾ—ಬಾ. ಇದೇನು ಈ ಕಡೆ Duty?" ಅಂತ ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡುತ್ತಾ.

"ಇವರು – ದಫೇದಾರ್ ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು. ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ" ಅಂದರು.

ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—"ಒಳ್ಳೆಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿ ಅದು. ಅದರ ನೆನಪೊಂದೇ ನಮಗೀಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯ" ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅವರೂ ಜಗುಲಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು.

ಮತ್ತೆ ಧರ್ಮಪ್ಪ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. "ಯಾವುದೋ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ಕೇಸು ರಿಪೋರ್ಟಾಯ್ತು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಡನೆ ಬಂದೆ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡು ಮೈಲಿರೋ ಜೋಗಿಹಳ್ಳಿಗೆ. ದರಿದ್ರ ಕೆಲಸ—Duty ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರು—ಪೇಟ ತೆಗೆದು ಬೆವರೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

ಆಗ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು "ಹೌದಪ್ಪಾ—ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ, ಜಯಾಪಜಯಗಳು ನಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ" ಅಂದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆದೂಗಿದೆವು.

ಶಾಮಾಭಟ್ರು—"ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾಫಲೇಷು ಕದಾಚನ" ಅಂತ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ?" ಅಂದರು.

ಚಂಡಿ—"ಏನ್ರೀ ದಫೇದಾರ್ರೀ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕುಡಿಯೋದೇನು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದೆಯೇನ್ರೀ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದ.

ಅವನು ಇದುವರೆವಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ದಫೇದಾರ್ರು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದರು.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು—"ಧರ್ಮಪ್ಪ, ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೇಳಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ—ನೀವು ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೇಸು ಹೀಗೆ 4–5 ಮೈಲಿ ಸುತ್ತಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಿಡಿದು—ಕುಡುಕನಿಗೆ ಫೈನೋ, ಜೈಲೋ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕುಡಿತ ತಪ್ಪಿದೆಯೇ?—ಅಥವಾ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದೆಯೆ?" ಅಂತ ಹೇಳಿದರು.

ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿದರು—"ನೋಡಿ. ನಾನೇ ಹೇಳ್ತೀನೆ. ಧರ್ಮಪ್ಪ ಹೇಳೋಕಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಈಗ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಖಂಡಿತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ—ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ, ಹೀನವಾಗಿ ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಒಂದು ಕಸುಬು ಹವಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಾದರೋ ಕುಡುಕರಿಗೆ ಒಂದು ಜಾಗವಿತ್ತು. ಕುಡಿತಕ್ಕೂ ಒಂದೆರಡು ನಿಖರವಾದ ಪಾನಗಳಿದ್ದವು. ರಾಜಾ ರೋಷದಿಂದ, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಕುಡಿದು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಒಂದು ಜಾಗವಲ್ಲ—ನೂರಾರು. ತಥಾ ನೂರಾರು ಪಾನಗಳು. ಈಗ ಕುಡುಕರು ಪಾನವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾನಗಳೇ ಕುಡುಕರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಾಲವಾಯ್ತು. ಹೋಗಲಿ—ಇದರಿಂದ ಯಾರು ಉದ್ಧಾರವಾಗಿದ್ದಾರೆ? ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಕರೆ?—ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕೂಡ ನೀರಿನ ಉಪಯೋಗವೆಂದಿಗೋ ಮರೆತು ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗಲಿ—ಆ ಪಾನೀಯಗಳೋ! ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹೋಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸೊ ಕಾಫೀ ಹಾಗೇ—ನೀವು ಕೇಳಿದಷ್ಟು, ಕೇಳಿದ ಕ್ಷಣ ತಯಾರುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಹಾನಿ!—ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ—ಈ ಸುದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ವಿಷಯ ಏಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ" ಅಂದರು.

ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು ಎದ್ದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು.

ಆಗ ಶಾಮಭಟ್ಟ್ರು—"ಏನು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರೇ—ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬರೋದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ—ತಳಹದಿ ಭದ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಸೌಧಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ

ಈಗಿನ ಸಾಧನೆಯೇ, ಬೆಂಕೀನ ಆರಿಸೋಕೆ ಬದಲು ಮೇಲೆ ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಎರಚಿ ಥಳುಕು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿ—ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳ್ತೀನೆ. ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು—ಶಹರಿ ನವರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು ನವೀನ ಕಾಲದವರು—ಹೋದ ವರ್ಷ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ರಜದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಎರಡುವಾರವಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಎರಡು ದಿನ ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರೀತ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ ಪರಿಶಂಚನೆ—ಆಪೋಶನದ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಂದಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ತರಹ ಗೊಡ್ಡು ಆಚಾರಗಳ ಹಾಗೆ ತೋರಿದುವು—"(ನಾನೂ ಚೆಂದಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದೆವು)"—ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —"ನೋಡ್ರೋ— ಹುಡುಗರ‍್ರಾ—ಇವೆಲ್ಲಾ ಖಾಲೀ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚಾರಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾರಣವಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಎಲೆಗೆ ಪರಿಶಂಚನೆ ಮಾಡಿ ನೀರು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದರೆ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಎಲೆಗೆ ಬರೋಲ್ಲ, ಉಣಲಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಒಂದು ಉದ್ಧರಿಣೆ ನೀರು ಅಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಆಹಾರ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸೇರುತ್ತೆ— ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ. ನಾವು ಚಿತ್ರಾವತಿ ಬಿಡುತ್ತೀವೆ—ಏಕೆ ಗೊತ್ತೇ?— ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಯಿಗಿಡೋಕೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಧೂಳು ಕೂರುತ್ತೆ. ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಇಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ದೈವ ಭಕ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಳ್ಳೆ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು—ಅಷ್ಟೆ" ಅಂತ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಹುಡುಗರಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಪ್ಪದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೀವೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೇನೆ— ಈಗಲೂ ಜನರು ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಮಾತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕುಡಿತದಿಂದಾಗುವ ಅನರ್ಥ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮಂದಟ್ಟಾಗುವ ರೀತೀಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಕುಡಿತದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬರುವ ಸುಖವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿ—ಇವತ್ತಲ್ಲ—ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿತವನ್ನು ರೂಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಣೆ ಭಾಗದಷ್ಟು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಲಿ— ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು. ಆಗ ಅವರು ನಿಜವಾದ ಗಾಂಧೀ ಭಕ್ತರು" ಅಂದರು.

ತುಸ ಹೊತ್ತು ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡಿ ಸಭೆಯೊಡೆದು, ಶಾಮಭಟ್ರು, ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ನನಗೆ ಚೆಂದೀಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ—ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಯೋದುಬಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುತ್ತಿ ಬರುವ ಅಂತ ನಿರ್ಧರಿಸಿ—ರಾಜ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟೆವು.

ಚಂದಿ—"ಲೋ—ಇಲ್ಲೇ ಏಳು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಮಟಿಕೆರೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಮೊದಲನೇ ಅಳಿಯನ ಭಾವ ನೆಂಟನ ಮನೆಯಿದೆ. ನಂಗೆ ಅವನಿಂದ ಒಂದು Standing invitation ಇದೆ. ಬಾ ಹೋಗಿಬರೋಣ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ" ಅಂದ.

"ಹಾದಿ ಗೊತ್ತೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿ?" ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ.

"Perfectly" ಅಂತ ಹೊಡೆದ.

"ಆಮೇಲೇನು ಮಾಡೋಣ" ಅಂದೆ.

"ರಾಜ ಬಂದ ಮೇಲೆ Straight ತಲಕಾಡು" ಅಂದ.

ಒಪ್ಪಿದೆ.

ಮೂರು ಮೈಲಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ತುಳಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ರಸ್ತೆ ಮೂರು ಕಡೆಗೆ ಕವಲೊಡೆದಿತ್ತು. ನಾನು ನೆನಸಿದ ಹಾಗೆ ಚಂದೀಗೆ ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ. ನನಗೆ ರೇಗಿತು.

"ಲೋ ಚಂದಿ, ನೀನಿವತ್ತು ತಪ್ಪದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅದ್ಯಾರೋ—ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಭಾವನ—ಹೂ—ನಿನ್ನ ತಲಕಾಯಿ ನೆಂಟನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ರೆ ನಂಗಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗ್ತಿತ್ತು. ಇದೇನು ನಂಗೆ ಹೊಸದೇನು?" ಅಂದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದಿ "ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ನಿರೋ—ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿದರಾಯ್ತು" ಅಂದ.

ಸರಿ—ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಐದಾರು ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ—ನಾವು ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮೈಲಿ ವಾಪಸಾಗಿ, ದೊಡ್ಡಾಲದ ಮರದೆದುರು ಕಾಲುರಸ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಸ್ತರ ಹಳ್ಳೀಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ತಮಟಿ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಂತ ತಿಳಿಯಿತು.

ನನಗೆ ಚಂದೀ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿತು.

"ನಿನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಗೊತ್ತೇನೋ? ಆಗುಂಬೆ ಮಳೇಲಿ ಒಂದು ವಾರ ನೆನೆಹಾಕಬೇಕು" ಅಂದೆ.

ಸಾಲದಾಯಿತು.

"ಜೊತೆಗೆ—ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಖಾಲಿ ಕಾಡು ಕೆಸವಿನ ಪತ್ರವಡೆ ಮೇಯಿಸ ಬೇಕು!" ಅಂದೆ.

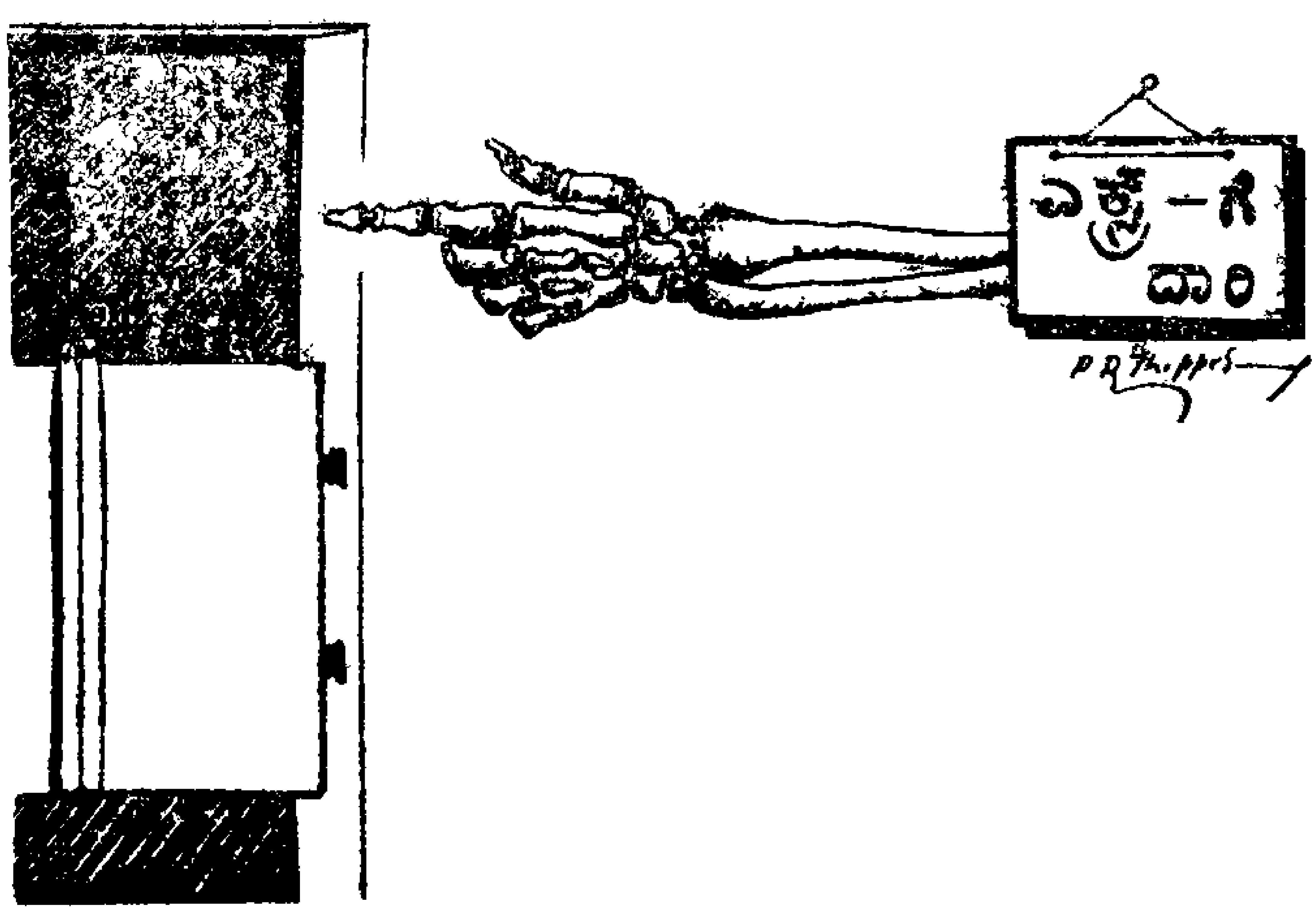
ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅಂದುಕೊಂಡು— "ಬಾ—ಒಂದು ಮೈಲಿ ಬಂದ ದಾರೀಲಿ ವಾಪಸಾಗಿ ದೊಡ್ಡಾಲದ ಮರದೆದುರು ಕಾಲು ರಸ್ತೇಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಹೋಗಿ ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ಕೆರೆಗೆ ಹಾದಿ ವಿಚಾರಿಸಿ—ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಭಾವನ—ನಿನ್ನ—ಅವನ ಮನೆ ಸೇರೋಣ—ಬಾ" ಅಂತ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಚಂದೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಸೇರುವಾಗ್ಗೆ ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದೆವು. ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಹಾಗಿತ್ತು. ಪೂಜೆಯಾದ ನಂತರ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೇ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ತಮಟೆಕೆರೆಗೆ ದಾರಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಪಿಸುಪಿಸು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ—"ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡಿ. ಕಾಡು ದಾರಿ. ಇಲ್ಲೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಛತ್ರದಲ್ಲಿಳಿದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಮೈಲಿ ಅಷ್ಟೆ" ಅಂತ.

ಚಂದಿ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಆಗಲಿ ಅಂತ ಒಪ್ಪಿದೆ.

—"ಕೇಫ".

ಘಾಟಿ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ

ಸುಬ್ರಾಯನ ಷಷ್ಟೀಂದ್ರೆ—ಬ್ರಂಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಷ್ಟೆ. ಈ ಷಷ್ಟಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವಟು ಬಂದಿದ್ದ. ಆಚೆ ಮನೆಯವನಂತೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಂತೆ—ಆಕೆಯೇ ಇವನನ್ನೂ ಕರೆದಿದ್ದಳು. ವಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ. ಹದಿನೈದು—ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ವಟು. ಸೂಟಿಯಾದ ಹುಡುಗ.

"ಹೆಸರೇನು ? ಮಗು—" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

"ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ"

"ಊರು"

"ಘಾಟಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಂತ ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ ಸಾರ್"

"ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆ"

"ಅದೇ ಊರು ನಂದು"

"ಪರವಾಗಿಲ್ಲಯ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೆಸರು ?"

"ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶರ್ಮ"

"ಅರೆ !—ನಿಮ್ಮ ತಾತನ ಹೆಸರು ?"

"ಅದೇ....ಎಲ್ಲರ ಊರೂ ಅದೇ"

"ನಿನ್ನ ಕಿವಿಲಿರೋ ಹತ್ತು ಖಡಕು ನೋಡಿದರೆ, ಅನುಕೂಲವಾಗಿರೋ ಹಾಗಿದೆ ನೀವುಗಳು."

"ಏನು ಅನುಕೂಲ ಸಾರ್ ನಮ್ಮ ತಾತನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರವಿತ್ತು...."

"ನಗದು!!" ನಾನು ಸುಸ್ತು.

"ನಗದೇ—ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು."

"ಏನಾಯಿತು—ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ"

"ತೀರಿ ಹೋಯಿತು"

"ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಮಾಡಿದರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ"

"ಏನುಮಾಡುತ್ತಾರೆ—ಕೊಟ್ಟವರು ಬಿಡ್ತಾರೆಯೆ ?"

"ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ"

"ಸರಿಯಾಗೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ಸಾರ್— ನಮ್ಮ ತಾತನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲವಿತ್ತು—ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಇಪ್ಪತ್ತು ತೀರಿಸಿದ್ದಾನೆ—ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಉಳಿಯುತ್ತೆ ಸರಿ ತಾನೆ ?"

"ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ—ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ನಿನಗೆ ಏನು ಭಾರ ಹೊರಸಿದ್ದಾರಲ್ಲೊ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭವಣೆಯಲ್ಲೂ ಹತ್ತು ಖಡುಕು ಮಾರದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪತ್ತೆ ಅದು."

"ನಮ್ಮ ತಾಯಿನೂ ಹಾಗೇ ಅಂದರು—ತಾಯಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾರಲು ಇಷ್ಟ ವಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬರೀ ಹರಳಿಗೆ."

"ಹೌದೆ?....". ನಾನು ಬೆವತೆ.

"ಇದಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡ್ತೀನೀಂತ ಅಂದ್ರು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ."

"ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರಾಂತ ನನಗನ್ನಿಸತ್ತೆ. ತಂದೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ—ತಾಯಿ ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಬೆಲೆಯ ಹತ್ತು ಖಡುಕು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡ್ತಾಳೆ ಅಂತಿಯಲ್ಲಾ—ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಧನಿಕರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿರಬೇಕು."

"ಅವರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಸಾರ್—ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಸ್ತಿಯಿದೆ."

"ನನಗೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮೆದುಳು ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ತಾಯಿ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಸ್ತಿ—ತಂದೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ, ಇದೇನು ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಹುಡುಗ ಬೇಕಂತಲೇ ನನ್ನ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆ ? ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದೆ ಇನ್ನೂ ಅಡಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ವಟುವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆಣಕತೊಡಗಿದೆ.

"ಇದೇನು ಮಗು—ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ವಿಷಯ ಕೇಳ್ತೀನೀಂತ ಏನೂ ತಿಳಕೋಬೇಡ...."

"ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಕೇಳಿ—ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ವಿಷಯ ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರೊ ಹಾಗೆ—ನೀವೂ ನಮ್ಮನೆ ವಿಷಯ ಕೆದಕಿ ಕೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ."

ಅರೆ ! ನನ್ನ ಮನೆ ವಿಷಯದ ಗುಟ್ಟು ಇವನಿಗೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಇವನಿಗೆ— ನನ್ನ ಮತ್ತು ವೈFಂ ಸಮಾಚಾರ ಇವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದೆ ?

"ನಮ್ಮನೆ ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಗು"

"ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಾಗಲೂ ಹೇಳ್ತಾರೆ ನಮ್ಮನೇಲಿ."

"ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹುಷಾರಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕು....ನಮ್ಮನೆ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೆ ನಿನಗೆ."

"ನಾನು ಹುಡುಗ ನನಗ್ಯಾಕೆ ಸಾರ್ ವಿಷಯಗಳು—ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣ ಎರಡು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು."

ನನ್ನ ಮೈ ಬೆವರಿತು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ದಂಪತಿಗಳು ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆಚೆ ಮನೆಯ ಈ ವಟುವಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಾರದೇಕೆ?....

"....ಸರಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ತುಂಬಾ ಸೂಟಿಯಾಗಿದ್ದೀ ನೀನು. ವಿಷಯ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಇರಲಿ...."

"ನಾನ್ಯಾಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳೋಕೆ ಹೋಗಲಿ ಸಾರ್—ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಗಂದೆ—ಯಾಕೆ ಹೇಳೋಕೆ ಬಂದೇಂದ್ರೆ, ವಿಷಯಗಳು ಅದಾಗಿ ತಿಳೀಬೇಕೆ ಹೊರ್ತು ನಾವಾಗಿ ಕೆಣಕಿ ಕೇಳಬಾರದೂನ್ನೊದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ" ಎಂದು ಹಾವಿನ ಹಾಗೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟಿದ.

....ಸೊಗಸಾದ ಮಾತು. ಅಪರಂಜಿ ವಾಣಿ. ಇಂಥ ಮಗ ನನಗಿರಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ. ಅವನ ವಯಸ್ಸೇನು ಅವನ ಮಾತೇನು. ನನ್ನ ಮಗನೂ ಇದ್ದಾನೆ—ಏ ಕ್ಲಾಸಲ್ಲೇ ಮೂರು ಸಲ ಫೇಲು. ಈ ಹುಡುಗ ಹೀಗೆಂದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಾದೀಶ್ವರಿ. ತಂದೆ ಸಾಲವಂತ ಅನ್ನೋ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಇನ್ನು ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣದ ವಿಚಾರ ಇವನೆಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಹರಿದುಬಿಡುವನೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೇಳಲಾರೆ ಕೇಳದೆ ಇರಲಾರೆ. ಅವನೇ ನನ್ನ ಕಾಡ ತೊಡಗಿದ.

"ಈಗ ಮಸಲ ಯಾರಾದರೊ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಸಾಲಗಾರನಾದ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದರೂನ್ನಿ—ಕೇಳಿದವರ ವಿಷಯ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲವೆ?"

"ಹೌದು ಹೌದು ನ್ಯಾಯವೆ" ಎಂದು ಉಗುಳು ನುಂಗಿದೆ.

"ಈಗ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ವಿಚಾರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆ?"

"ಬೇಕೂಂತ ಅಲ್ಲ....ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ."

"ಹಾಗೇ ನಾವೂ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಹೇಳ್ತಿವಿ—ಇವರ ಮನೆ ಹೆಂಗಸ ರಿಗೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಗಾಜಿನದು—ಮನೆ ಯಜಮಾನರು ತಲೆಗೆ ಕರೀ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಕೊತ್ತಾರೇಂತ ಹೇಳಬೇಡವೆ."

ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರು ಚುರು ಅಂದಿತು. ಈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮಹಾ ಘಾಟಿ ಇರಬೇಕು. ಏನೋ ನಾನೇ ಕೇವಲ ಕಿಲಾಡೀಂತ ಇವನ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ವಿಷ ಕುಡಿಯುವಂತ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಇವ ಈಡುಮಾಡಬಹುದೆ?....ಇವನು ಈ ರೀತಿ ಮಾತಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರಪ್ಪನ ವಿಚಾರ ಕೇಳದೆ ನಾನೇಕೆ ಬಿಡಲಿ?....

"ಅಲ್ಕಣೋ ಮಗೂ—ನೀನು ಆಡೋ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದೆ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮ—ಅಪ್ಪನ ವಿಚಾರ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ."

"ಹೇಳ್ತೀನೆ ಸಾರ್. ನಮ್ಮಮ್ಮನ್ನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಲಗ್ನವಾಗೋಕೆ ನಮ್ಮ ತಾತನೆ ಕಾರಣ. ತಾತಾಂದರೆ ತಂದೆಯ ತಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ ಲಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರ. ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು. ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪ—ಕಾಲು ಹೆಳವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಮಾತು ಬಿಕ್ಕಲು. ತಾತ ಲಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲಮಾಡಿ ಸಟ್ಟಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಸತ್ತುಹೋದ. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟವನು ಬಿಡ್ತಾನೆಯೇ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಜುಟ್ಟು ಜಗ್ಗಿದ. ಆ ಜುಟ್ಟು ಅವನ ಕೈಗೇ ಬಂದು ಬಿಡ್ತು. ಅದನ್ನ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮ ತಾತ—"ಸಾಲ ತೀರಿಸು ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗು" ಅಂದ. ಅದಕ್ಕೇನು ಆಗ್ತೀನೀ, ಸಾಲಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ಮುರಿ ಹಾಕ್ಕೊ ಅಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪ. ಸಾಲ ಪೂರ್ತಿ ತೀರೊಲ್ಲ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮುರಿ ಹಾಕ್ತೀನೇಂದ. ನನಗೂ ಬೇಡ ನಿನಗೂ ಬೇಡ ಹೆಳವಿ ಹೆಣ್ಣು—ಬಿಕ್ಕಲು ಗಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಹೂಂ ಅನ್ನು ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದ. ತಾತ ಹೂಂ ಅಂದ—ಲಗ್ನವಾಗೇಹೋಯ್ತು—ನನ್ನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು."

"ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ—ನಿನ್ನ ಬಿಚ್ಚುಮಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮಗು, ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮನೆ ವಿಷಯ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರು ಅಪರೂಪ."

"ಅದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತು ಸಾರ್—ನೀವೇ ಈಗ ಕೇವಲ ಕೃತಕ ಕಣ್ಣು—ಬಿಳೀ ಕೂದಲ ತಲೆಗೆ ನಾಚಿ ಬಚ್ಚಿಡಲಿಲ್ಲವೇ—ಹಾಗೇ ಪ್ರಪಂಚ—ಆಮೇಲೆ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ತಾತ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬಂತು—ಅಪ್ಪನ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಹಾಗೇ ಉಳೀತು. ಅದೃಷ್ಟ—ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರೊತ್ಲೂವೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಲು ಬಂತು—ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಬಿಕ್ಕಲೂ ಹೋಯಿತು."

"ಇದು ನಾನಂಬಲಿಲ್ಲ—ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಬಿಕ್ಕಲು ಮಾತು ಹೋಗೋ ಕಾಂದ್ರೇನು ಶುದ್ಧ ಬುರುಡೆ ಇದು."

"ಸರಿ. ಹಾಗೇ ತಿಳ್ಕೊಳ್ಳಿ ಹಣಗೇನು. ಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಕೇಳಿ—ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ಲ್ಲಾ, ಅವರಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಲೇ ಇಲ್ಲ—ಮಾತೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ—ಅಮ್ಮನದೇ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತು. ಅಪ್ಪನ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಶಬ್ದವೆಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತೆ?"

ಎಲಾ ಕಿಲಾಡೀ—ಎಂಥಾ ವಾದ ಸರಣಿ ಇವನದು. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟೆ. ಸುಸ್ತು ನಾನು. ಒಳಗಿನಿಂದ "ಎಲೆ ಹಾಕಿದೆ—ಊಟಕ್ಕೇಳೀ" ಎಂದು ಕೂಗು ಬಂತು. ಅಂಥಾ ಲಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರಿ ಮಗ ಎಂದೂ ಊಟ ಕಾಣದವನಂತೆ ಕಂಠಬಿರಿಯ ಹೊಡೆದದ್ದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಸೊಗಸಾದ ಜರತಾರಿ ಪಂಚೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಷಿಣೇನ ಲಂಚವೆಂಬಂತೆ ಕೊಟ್ಟು, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿದೆ "ಮಗೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಗಾಜಿನ ಕಣ್ಣಿನ ವಿಚಾರ—ನಾನು ತಲೆಗೆ ಕರೀ ರಂಗು ಹಚ್ಕೋ ವಿಚಾರ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳಬೇಡ, ನಾನು ಕೂಡಾ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸಾಲದ ವಿಚಾರ, ತಾಯಿಯ ಹೆಳವಿನ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ" ಎಂದೆ.

ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, ಜರಿಪಂಚೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟುನಿಂತು ಹೇಳಿದ "ಆಚೆ ಮನೇಲಿ ವಾರಾನ್ನದ ಹುಡುಗ ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು – ನನಗೆ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ—ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದ ಸಲ ಬಂದ ಪ್ಲೇಗಲ್ಲಿ ಹೋದರು— ಆ ಕಥೆಯೆಲ್ಲಾ—ಸರ ಬುರುಡೆ" ಎಂದು ಭಿರಿಭಿರಿ ಹೊರಟೇಹೋದ ಆ ಘಾಟಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ.

ನಾನು ಮೂರ್ಛೆ ತಾಳಿದೆ. ಸುಬ್ರಾಯನ ಷಷ್ಠಿ ದಿನ ಹಾವು ಕಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಒಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಗಾಜಿನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸಿ—ತಲೆಗೆ ನೀರುತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು— ತಲೆಯ ಬಣ್ಣವೂ ಬಿಳುಪೇರಿತ್ತು.

—ದಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ್.

——— o ———

ಹಾರೋ ಪ್ಲೇನುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೀಳೋ ಪ್ಲೇನುಗಳಾಗುತ್ತಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಡೆದೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಯೆಹೂದಿ ಮೆನುಯಿನ್ ಜತೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರೆಲ್ಲರೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದರಂತೆ.

* * *

ಈಗ ಜಟ್ಕಾಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಮಾನಗಳ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವರಂತೆ– ಡಕೋಟಾ, ಜೆಟ್, ಇತ್ಯಾದಿ.

—ನಮ್ಮ ಇಮಾಂನ ಜಟ್ಕಾ ಕುದುರೆಗೆ ಓಟವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದೆಯಂತೆ.

* * *

ಕಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ

"ಅಣ್ಣಾ! ನಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲ್ ಟೀಮು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೆ, ಕ್ರಿಕೆಟ್ಟಿಗೆ, ನಾನೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.. ನನಗೊಂದು ಬಿಳಿ ಫ್ಲಾನಲ್ ಷರಾಯಿ" ಎಂದು ಅತ್ತ, ನರಶಿಂಗು. "ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಡವ ಬಡವ ಅಂತ ಗೇಲಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ" ಎಂದ.

ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟೆ. "ನ ಮೇಧಯಾ ನ ಪ್ರಜಯಾ ಧನೇನ ತ್ಯಾಗೇನೈ ಕೇನ" ಎಂದೆಲ್ಲ ಒದರಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯ ಹೆಸರಂತೂ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಬಂತು. ಬಡತನ ಎನಗೆ ಕಡೆತನಕ ಇರಲಿ, ಎಂದು ದಾಸರು ಹೇಳಿರು ವುದನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವುದು, ನುಡಿಯುವುದು, ಉಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಮಟ್ಟ ಏಕ ಮಾಡುವುದು, ಅವಿವೇಕತನ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ತುರುಬು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ; ಪಂಚೆ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ; ಪಂಚೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಗೋಲ್ಕೀಪರಾಗಿದ್ದೆ. ನಾನೂ ನನ್ನ ಸ್ಕೂಲ್ ಟೀಮಿಗೆ ಸೇರಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಟೂರ್ನಮೆಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಎಂಥದ್ದೋ ಒಂದು ಡ್ರೆಸ್ಸು, ಡ್ರೆಸ್ಸಲ್ಲೇನಿದೆ ಮಹಾ—ಎಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ಡ್ರೆಸ್ಸಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿರಲಿ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿರಲಿ, ಎಂದೆ.

ಹುಡುಗ ಅತ್ತ. ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಅವಳೂ ಬಂದಳು. "ಕೊಡಿಸಿ, ಪಾಪ" ಅಂದಳು. ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಳುಮಾಡಿ ಒಂದು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರೂ, ಬೆಳೆ ಯುವ ಹುಡುಗ, ತಮ್ಮಂದಿರಿಲ್ಲ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮಂಡಿತನಕ ಬರುತ್ತೆ, ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು, ಕೊಳೆಯಾದರೆ ವಾಷಿಂಗ್ ಚಾರ್ಜು ೮ ಆಣೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಅಂಗಲಾಚಿದೆ.

ನೀವು ಬೊಂಬಾಯಿತನಕ ಹೋಗಬೇಡಿ, ಪೂನಾದಿಂದಲೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ, ಕಾಸು ಉಳಿಯುತ್ತೆ, ಅದನ್ನ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ, ಅಂದಳು. ಯಾವುದೋ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಂತ, ಎರಡು ವರ್ಷದಿಂದ ೨೦೦ ರೂ. ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚು ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ, ಆ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ತುಂಡರಿಸಿ, ಆಗ್ರ, ಭೋಪಾಲ್, ವಾರ್ಧಾ, ಬೊಂಬಾಯಿ, ಈಗ ಪೂನಾ ತನಕ ಬಂದು, ಅದು

ನಿಂತಿದೆ. ನಾಳೆ ಮಿರ್ಜಿ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬಾಣಾವರ ಎಂದಾಗಿ ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆ ಅಳಿಯ ಬೀದಿ ತುದಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ, ನನ್ನ ಡೆಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರೆಯೂ ನಲ್ಲಿ ತನಕ ಆಗುತ್ತೋ ಏನೋ ?

ಅವಳ ತೀರ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಅಪೀಲುಂಟೆ. ಬೆಲೆ, ಸೇಲ್ಸ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ೧೨-೯-೬ ಖರ್ಚು. ತುಂಡರಿಸಿದ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡಲು ನಾನೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಪೂನಾ ಬೇಡ, ಎಂದು ನಾನೂ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದೆ. ನರಶಿಂಗು ನೀಟಾಗಿ ಕಂಡ. ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಬಾರದಲ್ಲಾ, ಅಂತ ನ್ನಾನು ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ನಾಮಾರ್ಚನೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತೆ. ಆದರೂ, ಆಯಿತು. ಇಳಿದ; ಮೊದಲನೆಯ ಚೆಂಡಿಗೇ ಔಟ್! ಆದರೂ, "ಹುಡುಗ ಬಲು ಠೀವಿ, ಡ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಕೂಲು ಟೀಮು" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚಿದರು, ಒಬ್ಬನನ್ನುಳಿದು. ಅವನು ಕಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ; ಹರಕು ಮುರುಕು. ಅವನ ತಂದೆ ಬಲು ಜಿಪುಣ ಇರಬೇಕು. (ಡಿಲ್ಲಿ ತನಕ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಅವನು) ಕಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ ಹುಡುಗ ಇಳಿಯುತ್ತಲೂ, ನಾನು ಹೊರಟೆ.

ಮರುದಿನ ನೋಡಿದೆ, ಪೇಪರಲ್ಲಿ, ಕಾಕಿ ಚಡ್ಡಿ ಹುಡುಗ ೬೬ ನಾಟ್ ಔಟ್ ೯ ರನ್ನಿಗೆ ೫ ವಿಕೆಟ್! ಭೂಪ!

—ಪಿ. ಸಾರಥಿ.

—— ೦ ——

ಜಗಜಟ್ಟಿ ಕಿಂಗ್ ಕಾಂಗ್‌ರವರು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದಾಗ, ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಂತೆ.

—ವಿರೋಧ ಸದಸ್ಯರು ಈ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಬಾಗುವುದಿಲ್ಲ— ಸುದ್ದಿ ದಿಟವಾದರೂ ಅಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದಿದೆಯಂತೆ.

* * *

ಶ್ರೀಯುತ ಕೋಟೆಲ್‌ವಾಲಾರವರು ಪಂಡಿತ ನೆಹ್ರೂರವರನ್ನು ನೋಡುವುದು, ರಾಮನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದ ಭಾರತೀಯರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿದ್ದಾರೆ— ಅವರನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಈಗ ವಾಪಸು ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಲ್ಲವಂತೆ.

* * *

ಬರುತ್ತದೆ!
ವಾಹಿನಿ
ಚಲನಚಿತ್ರ
ಪೆದ್ದ ಮನುಷುಲು
ನಿರ್ಮಾಪಕ · ದಿಗ್ದರ್ಶಕ
ಕೆ. ವಿ. ರೆಡ್ಡಿ B.Sc.,(HONS)
RELEASE THRU - TALLAM PICTURES CIRCUIT, BANGALORE-2